

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OPRÁVNĚNÍ POLICISTY V PŘÍPADECH
DOMÁCÍHO NÁSILÍ**

Autor práce: Miroslav Šimek
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: kombinovaná forma studia
Vedoucí práce: JUDr. Bandžak Jozef
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce a hlavně za to, že mne i přes svou časovou vytíženost přijal.

ABSTRAKT

ŠIMEK, M. *Oprávnění policisty v případech domácího násilí: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 66 s.
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jozef Bandžak

Klíčová slova: domácí násilí, institut vykazání, oběť, pachatel, zákon o domácím násilí

Práce pojednává o fenoménu domácího násilí, který je znám již dlouhá desetiletí. V minulosti byl tento jev chápán jako něco, do čeho nemá být společností zasahováno. Postoj moderní společnosti je odlišný. Současná společnost chápe nebezpečí domácího násilí a naléhavost tohoto problému. Tato práce vysvětluje specifika domácího násilí, která v minulosti ovlivňovala laxní postoj k řešení daného jevu, a mapuje postupnou změnu přístupu lidí k celé problematice. Snaží se vysvětlit nejednotnost v definicích a teoriích domácího násilí a popisuje základní interpretační linie daného pojmu. Následně shrnuje charakteristické znaky, které domácí násilí vykazuje a na kterých se všechny definice bez rozdílu shodují.

Ve své druhé polovině práce mapuje změny právní úpravy týkající se problematiky domácího násilí, které probíhaly v posledním desetiletí. Snaží se popsat oblast nabízených prostředků a možností ochrany před domácím násilím v současné době. V závěru následně hodnotí účinnost těchto současných právních norem.

ABSTRACT

ŠIMEK, M. *Authority of Policeman in the Case of Domestic Violence: bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 66 p. Supervisor: JUDr. Jozef Bandžak

Key words: domestic violence, expulsion syndrome, victim, offender, domestic violence law

The thesis describes the phenomenon of domestic violence which has been known for long decades. In the past this feature was regarded as something that the society should not interfere in. The attitude of the modern society is different. Today's society understands the danger of domestic violence and the urgency of this problem. This thesis explains specifics of domestic violence which used to influence the dilatory attitude towards solution of the feature and it describes the gradual change in people's approach to this problem. It tries to clarify the disunion in definitions and theories about domestic violence and it records elementary lines of the given notion. Consecutively it summarizes characteristic features which domestic violence shows and on which all definitions completely agree.

In the second half, the thesis outlines changes in law adjustment connected to the problem of domestic violence which took place in the last decade. It tries to describe the area of offered means and possible protection against domestic violence these days. At the end, it evaluates the effectiveness of these current law standards.

OBSAH

ÚVOD	7
1. CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2. DOMÁCÍ NÁSILÍ	10
2.1 VÝZKUMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ V ČR	10
2.2 DEFINICE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	12
2.3 TEORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	14
2.4 TYPICKÉ ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	17
2.5 DRUHY A FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	19
2.6 FÁZE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	21
2.7 PŘÍČINY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	23
2.7.1 <i>Jednofaktorové teorie příčin domácího násilí</i>	23
2.7.2 <i>Základní teoretické úrovně v současnosti</i>	25
2.7.3 <i>Některé sociologické teorie vysvětlující násilí v rodině</i>	26
2.7.4 <i>Multifunkční teorie</i>	27
3. OSOBNOST OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ A JEJÍ PROŽÍVÁNÍ	29
3.1 SHODNÉ CHARAKTERISTIKY V CHOVÁNÍ OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	31
3.1.1 <i>Psychický stav</i>	31
3.1.2 <i>Vývoj v rodině</i>	35
3.1.3 <i>Verbální a neverbální projevy</i>	36
3.2 SYNDROM ZNEUŽÍVANÉHO A ZANEDBÁVANÉHO DÍTĚTE	38
4. PACHATEL DOMÁCÍHO NÁSILÍ	39
4.1 TYPOLOGIE PACHATELŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	40
5. LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA PŘED ÚČINNOSTÍ ZÁKONA NA OCHRANU PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM	44
5.1 SITUACE PŘED ROKEM 2004	44
5.2 SITUACE PO NOVELE TRESTNÍHO ZÁKONA PROVEDENÉ ZÁKONEM Č.91/2004 SB.	45
5.3 PRÁVOMOC POLICIE ČR	46
6. ZÁKON NA OCHRANU DOMÁCÍHO NÁSILÍ	49
6.1 ZMĚNY PROVEDENÉ NA OCHRANU DOMÁCÍHO NÁSILÍ	50
7. ZÁKON O POLICII ČR	52
7.1 INSTITUT VYKÁZÁNÍ	52
7.1.1 <i>Místní a časový rozsah vykázaní</i>	53
7.1.2 <i>Vykázaní jako faktický úkon</i>	53
7.2 OPRÁVNĚNÍ POLICIE VSTUPU DO SPOLEČNÉHO OBYDLÍ	54
7.2.1 <i>Diagnostická metoda SARA</i>	55
7.3 NÁMITKY VYKAZOVANÉ OSOBY	56
7.4 PRÁVA A POVINNOSTI VYKÁZANÉ OSOBY	56
7.5 MOŽNOSTI OHROŽENÉ OSOBY	57
7.6 INFORMAČNÍ POVINNOSTI POLICIE	58
7.7 POVINNOSTI POLICIE PO PROVEDENÍ VYKÁZÁNÍ	58
7.8 PŘÍTOMNOST NEZLETILÉHO DÍTĚTE V PŘÍPÁDECH DOMÁCÍHO NÁSILÍ	59
ZÁVĚR	61
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64

Úvod

Po dlouhou dobu byl problém domácího násilí vnímán jako privátní záležitost, která se odehrává v rámci rodiny mezi jejími jednotlivými členy. V posledních dvaceti letech se však postoje společnosti začaly měnit. Nejdříve v USA a později i v zemích Evropy se o domácím násilí začíná hovořit jako o naléhavém problému, který si zaslouží pozornost.

Již od samého začátku, kdy se výzkumníci snažili ve svých průzkumech zmapovat celou problematiku domácího násilí, narážejí na řadu problémů spojených jednak s dřívější tabuizací tohoto fenoménu, mýty, kterými je tento jev opředen a v neposlední řadě i nejednotností v definici tohoto pojmu samotného. Tato práce se ve svých prvních kapitolách snaží tomuto fenoménu věnovat a postihnout alespoň ve stručnosti jeho historii, základní dichotomie a interpretační linie.

Pro lidi, kteří nezažili domácí násilí, je obtížné porozumět chování násilníka a reakce oběti na tyto násilné útoky. Další část práce je proto věnována osobnosti oběti a pachatele. Snaží se zodpovědět na otázky, jací jsou pachatelé domácího násilí a proč oběti násilníkům dovolí, aby byly bity. Oblast násilí mezi intimními partnery je opředená řadou mýtů, z nichž část zdůvodňuje, proč ženy svého partnera ihned neopustí. Nejrozšířenější je mýtus, který deklaruje, že se ženám musí násilí líbit nebo že z něj musí mít nějaké výhody, když s násilným partnerem zůstávají. Tyto mýty jsou výzkumy sice neustále vyvraceny, ale u veřejnosti jsou stále velmi rozšířeny a to i mezi lidmi, kteří mají možnost ženám pomoci.

Specifičnost domácího násilí spočívá v tom, že se odehrává mezi blízkými lidmi, kde jsou násilník a oběť citově, sociálně a ekonomicky vzájemně závislé osoby. Do společného svazku vstoupili kdysi dobrovolně a stát jim garantuje právo na své soukromí. Na druhé straně násilí páchané vůči partnerovi v soukromí a které ohrožuje takové hodnoty jako je důstojnost, zdraví nebo dokonce život oběti, je stát povinen chránit. Novodobé české právo vždy zakazovalo násilí na člověku a postihovalo je sankcemi. Domácí násilí je ale tak specifické protiprávní jednání,

že na ně v zákonech upravené tresty a zákazy nestačí. Na tento fakt začaly nejprve upozorňovat občanské iniciativy a spolky, které se touto problematikou zabývaly. Dlouhá léta trvalo, než společnost a hlavně její zákonodárci pochopili, že fenomén domácího násilí vyžaduje specifickou právní úpravu. Bylo však nutné stanovit jasná pravidla, dle kterých bude stát „urovnávat“ soukromé vztahy definované jako nežádoucí. V minulosti totiž trestní právo, a to nejen v Česku, nejprve propracovalo ochranu práv podezřelého nebo obviněného. Do zákona bylo však třeba zahrnout účinnou ochranu obětí domácího násilí. Další obsáhlá kapitola je proto věnována tomuto procesu přijímání a zakotvení ochrany obětí před domácím násilím v našich právních normách. V současné době je již zřejmé, že jsou legislativní opatření na ochranu obětí partnerského násilí důležitým předpokladem efektivní pomoci ohroženým osobám.

Tato práce se snaží zmapovat změny právní úpravy týkající se problematiky domácího násilí, které probíhaly v posledním desetiletí, popsat oblast nabízených prostředků a možností ochrany před domácím násilím a zhodnotit jejich účinnost.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Fenomén domácího násilí je znám již dlouhá desetiletí. V minulosti byl tento jev chápán jako něco, do čeho nemá být společností zasahováno. Postoj moderní společnosti je odlišný. Současná společnost chápe nebezpečí domácího násilí a naléhavost tohoto problému. Problematika domácího násilí je proto v současné době velmi diskutovaným tématem. Definovat samotný pojem domácí násilí je však úkolem velmi komplikovaným. V dějinách lidské společnosti se domácí násilí ukazuje v mnoha podobách a o jeho charakteru se proto vedlo mnoho diskusí. Podat vyčerpávající definici domácího násilí není pro různorodost názorů možné. Přesto si v první části práce klade za cíl tomuto pojmu věnovat a postihnout alespoň ve stručnosti jeho specifika, která v minulosti ovlivňovala laxní postoj k řešení daného jevu a zmapovat postupnou změnu přístupu lidí k celé problematice. Snaží se vysvětlit nejednotnost v definicích a teoriích domácího násilí a popsat základní interpretační linie daného pojmu. Následně shrnuje charakteristické znaky, které domácí násilí vykazuje a na kterých se všechny definice bez rozdílu shodují.

Hlavním cílem práce je zmapovat změny právní úpravy týkající se problematiky domácího násilí v České republice, které probíhaly v posledním desetiletí. Objasnit proces přijímání a zakotvení ochrany obětí před domácím násilím do našich právních norem, ale i úskalích s tímto procesem spjatá. Snaží se postihnout oblast nabízených prostředků a možností ochrany před domácím násilím v současné době. V závěru následně zhodnotí účinnost současných právních norem a nastiňuje další vývoj nutný k účinné pomoci ohroženým osobám.

Tato část práce je z metodologického hlediska založena zejména na analýze právních norem platných v posledních dvou desetiletích.

2. Domácí násilí

2.1 Výzkumy domácího násilí v ČR

Výzkum domácího násilí má relativně krátkou historii. V 60. a 70. letech minulého století se ve Spojených státech amerických, ale i řadě zemí Evropy rozšířila společenská hnutí, která se zabývala problematikou práv slabších osob. Různé feministické organizace začaly upozorňovat na souvislosti mezi patriarchálním názorem a společenskou tolerancí vůči násilí a poukazyvaly na historii této tolerance. Již od počátku se výzkumníci potýkali s řadou problémů spojených se sběrem údajů. Snažili se prolomit bariéru mlčení o soukromí, ve kterém k násilí dochází. Postupně násilí v rámci rodiny začalo ztrácet význam rodinného tajemství, které bylo společností respektováno, a rodina přestala být nekriticky idealizována jako přístav klidu a bezpečí. Nešlo ale o změnu snadnou a náhlou, naopak představovala dlouhotrvající a nesnadný proces, kdy postupně společnost dospěla k šokujícímu poznání, že je násilí v rodinách častým jevem a vyskytuje se ve všech společenských vrstvách. Domácí násilí je problém, který má celospolečenský význam mediální i legislativní. A právě hlavně v těchto dvou rovinách bylo zapotřebí učinit zásadní změny v přístupu k problematice domácího násilí. Násilí v rodině bylo třeba postavit do rámce netolerance. V mnoha zemích postupně dochází ke změně právního řádu. Ve společnosti se informovaností pomalu bortí mýty opřádající fenomén domácího násilí.

Naše společnost se fenoménu násilí v rodinách začala věnovat až po pádu totalitního režimu, kdy se o domácím násilí začíná hovořit jako o naléhavém problému, který si zaslouží pozornost ze strany státu. Násilím se přestali zabývat pouze odborníci z oblastí státní, zdravotnické, sociální či právní, ale také mnoho pracovníků z různých neziskových organizací a občanských hnutí. Jako součást státní zdravotnické péče začala vznikat různá krizová centra (např. RIAPS), ale i zařízení podporovaná z vícero zdrojů (např. Linka bezpečí, nadace Naše dítě, Bílý kruh bezpečí, Dětské krizové centrum,...)

V České republice se první reprezentativní sociologické výzkumy, které zahrnovaly také oblast násilí v partnerských vztazích, objevily až na konci

90. letech minulého století. Do dvou sociologických výzkumů bezpečnostních rizik agentury UNIVERZITAS pro Ministerstvo vnitra ČR „*Bezpečnostní rizika 1999*“ a „*Bezpečnost občanů 2001*“ byly zařazeny bloky otázek, které se orientovaly na násilí v rodině. Výzkum „*Bezpečnostní rizika 1999*“ byl orientovaný na podoby a četnost fyzických napadení v rámci partnerského vztahu a na postoj veřejnosti k problematice násilí uvnitř rodiny. Z výsledků vyplynulo, že z některých forem fyzického útoku má v ČR zkušenost přibližně třetina obyvatel, přičemž se oběťmi útoků stávaly častěji ženy než muži. Výzkum prokázal, že je česká společnost vůči jevu domácího násilí velmi tolerantní. Na tento výzkum v roce 2001 navázal výzkum „*Bezpečnost občanů 2001*“, který se zaměřil na zkušenosti s různými formami agresivního jednání ze strany partnera a na obavy z jeho agresivního jednání.¹

Prvním výzkumem, který byl již orientován výhradně na oblast domácího násilí, byl výzkum agentury STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a. s. provedený v roce 2001, který se zaměřil na zjištění postojů a názorů obyvatel na domácí násilí a jeho oběti. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že 61 % obyvatel ČR zná případy domácího násilí z doslechu a 21 % přímo, kdy je zažili buď přímo, nebo jako svědek. 97 % z obětí těchto případů domácího násilí jsou ženy a 3 % muži.²

Další reprezentativní výzkum proběhl v roce 2003 v rámci Mezinárodního výzkumu násilí na ženách („*International Violence Against Women Survey*“). Hlavním cílem tohoto výzkumu bylo získat kvalitní a spolehlivé informace o problematice násilí na ženách ve více než 20 zemích světa. Mezi další cíle patřilo zjistit úroveň viktimizace žen v různých zemích světa, zvýšit povědomí o domácím násilí, poskytnout bázi pro případná legislativní opatření na národní úrovni. Účast České republiky byla zajištěna prostřednictvím přiděleného grantu, řešiteli byl Sociologický ústav AV ČR a Filozofická fakulta UK v Praze. Dle výsledků výzkumu bylo zjištěno, že 38 % žen v České republice zažilo během svého života některou z forem násilí ze strany svého partnera. Mezi nejčastěji uváděné typy násilného chování patřila facka, kopání, kousání, údery pěstí, vyhrožování fyzickým ublížením, kroucení rukou atd. Pouze desetina žen, které zažily domácí

1 BURIÁNEK, J. *Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech*. 2006, str. 18-21.

2 HUŇKOVÁ, M. – VONĚKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 88.

násilí v partnerském vztahu, ohlásila násilný incident policii. Pouze 3 % z těchto žen odpověděla, že bylo proti násilníkovi vzneseno obvinění a 1 % odpovědělo, že toto obvinění vedlo k vynesení soudního rozsudku.³

Kromě státních a výzkumných institucí získává a zpracovává údaje o výskytu násilí na ženách také řada neziskových organizací, které se danou problematikou zabývají.

Metodologie jednotlivých výzkumů partnerského násilí se ale značně liší, což znesnadňuje možnost porovnání dat. Na výsledky celé studie může mít velký vliv i zvolená definice domácího násilí.

2.2 Definice domácího násilí

V našem právním řádu není pojem „domácí násilí“ dosud definován a ani v současnosti platné právní předpisy tento pojem ani nikterak neužívají. Jednotnost terminologie a přesné vymezení jevu „domácí násilí“ neexistuje ani na úrovni mezinárodně právních dokumentů a odborné literatury. Tato nejednotnost vymezení definice domácího násilí může ale vyvolávat značné problémy při poznávání zkoumaného jevu, ale i při srovnávání výsledků jednotlivých výzkumů v dané oblasti. Domácí násilí se objevuje ve všech kulturách, i když se od sebe různým způsobem odlišují. Tato skutečnost ozřejmuje, proč není možné vytvořit jednotnou univerzální definici, která by obsahovala a zohledňovala všechny diference všech konkrétních, kulturních a společenských kontextů. Každá definice domácího násilí prostě vychází z odlišné představy o povaze tohoto problému, což se promítá i do jeho vymezení a pojmenování.

V mezinárodních právních dokumentech či vnitrostátních zahraničních právních úpravách se můžeme proto setkat s celou řadou adekvátních pojmů, které jsou více či méně užívány. Patří mezi ně například: „*násilí na ženách*“ (violence against woman), „*rodově podmíněné násilí*“ (gendered based violence), „*zneužívání*

---

3 PIKÁLKOVÁ, S. *Sociologické studie*, 2004, str. 56.

žen, manželek“ (woman, wife abuse), „zneužívání v partnerském vztahu“ (spouse abuse), „bitá žena“ (battered woman). V zemích, kde je zaveden anglosaský systém práva se objevuje pojem „domácí násilí“ (domestic violence), v zemích hovořících německy je užíváno označení „násilí uvnitř rodinného kruhu“ (Gewalt in der Familie, inter family violence).⁴

Již na první pohled je zřejmé, že pojem domácí násilí může pokrývat širší paletu vztahů než pojmy „násilí na ženách“, či „týrání žen“. Pod pojmem domácí násilí si většinou představíme automaticky například i násilí páchané na homosexuálním partnerovi, či tyranské chování dětí vůči svým starým či invalidním rodičům.

V širším slova smyslu naopak termín „násilí na ženách“ ztotožnitelný s termínem „rodově podmíněné násilí“ může obsahovat i ty stránky, které termín domácí násilí obsáhnout ze své podstaty nemůže. V zahraniční literatuře je například pod pojem „násilí na ženách“ řazeno i hromadné znásilňování žen za války, či provádění ženské obřizky v zemích třetího světa. V užším slova smyslu je ale pojem „násilí na ženách“ ztotožňován s pojmem „násilí na ženách v intimních vztazích“, které lze podřadit termínu „domácí násilí“.⁵

Definice všech předestřených pojmů obsažených v mezinárodněprávních dokumentech, vnitrostátních zahraničních právních úpravách a odborné literatuře jsou si však v základu velmi podobné. Jejich rozdíly spočívají v míře specifikace jednotlivých způsobů chování, které považují za domácí násilí, a dále v konkretizaci a stanovení šíře okruhu obětí domácího násilí.

Obecně lze domácí násilí definovat „jako fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně ve společně obývaném bytě nebo domě, a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, a které se zpravidla vyznačuje stupňováním intenzity násilných incidentů.“⁶

---

4 HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 39.

5 HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 89.

6 *Metodické doporučení MPSV* [online]. 2010 [cit. 20-02-2011]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf>.

2.3 Teorie domácího násilí

V definicích a teoriích domácího násilí panuje nejednotnost. Důvod je jednoduchý. „*Domácí násilí představuje diverzifikovaný, širokospektrální, mnohvrstevný jev, který může nabývat různé skutkové podoby i různé stupně intenzity, a to v různých kombinacích.*“⁷

Domácí násilí je všeobecně pokládáno za zvláštní a samostatný fenomén. Jeho mimořádnost plyne z toho, vůči komu je určeno a za jakých psychologických okolností je uplatňováno. Tyto příznačné okolnosti jsou zvýrazňovány v pojmech zneužívání partnera (Partner Abuse), rodinné násilí (family violence) nebo intimní násilí (Intimate Violence). Tyto termíny se omezují spíše na literaturu odbornou. Odborné termíny obvykle nejsou laické veřejnosti srozumitelné. Jinak je tomu však u pojmu „domácí násilí“. Jedná se o názorný termín, který i u laika navozuje adekvátní asociace. Tato skutečnost je dána tím, že byl výraz domácí násilí (domestic violence) poměrně rychle zmedializován a stal se proto klíčovým při prezentaci problematiky domácího násilí široké veřejnosti. Ostatní blízké pojmy jako je zneužívání partnera (partner abuse) či rodinné násilí (family violence) se objevují spíše v literatuře odborné.

Přetrvávání problému s definicí samotného pojmu domácí násilí je způsobeno složitostí fenoménu domácího násilí, ale také zdůrazněním určitých hledisek, která jsou důležitá v kontextu tvorby jednotlivých definic. Proto se přirozeně odlišují normativně právní definice od odborných vědeckých definic z oboru kriminologie, psychologie či sociologie. Také v sociální práci jsou přirozeně v definicích zvýrazňovány takové znaky, které odpovídají zaměření dané oblasti. Výraznější rozdíly mezi různými definicemi domácího násilí se objevují zejména v následujících tematických okruzích⁸:

---

7 ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí* [online]. 2006 [cit. 04-02-2011]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>>.

8 ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí* [online]. 2006 [cit. 04-02-2011]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>>.

- **Genderový aspekt domácího násilí**

Díky aktivitám ženských spolků a organizací se v USA koncem sedmdesátých a začátkem osmdesátých let dvacátého století vytratila latence problému domácího násilí a to se dostalo do kategorie oficiálních a závažných společenských problémů. Původně však bylo vnímáno a řešeno pouze jako násilí na ženách a až později se začíná hovořit i o domácím násilí páchaném na mužích.

V současné době proti sobě stojí dva hlavní pohledy na domácí násilí: kriminologický a feministický. Feministický přístup deklaruje svoji zaujatost pro ženskou perspektivu v nahlížení na problém. Přístup kriminologický definuje domácí násilí bez ohledu na pohlaví pachatele i oběti. Oba přístupy však shodně předpokládají, že se domácí násilí zásadně liší od jiných podob násilí a kriminality.

- **Formy domácího násilí**

Další rozdíly v definicích nalézáme i v oblasti forem domácího násilí. Užší definice domácího násilí se omezuje pouze na fyzické násilí. Širší pak obsahuje i psychické, sociální a ekonomické násilí. Pokud se zaměříme na samotnou intenzitu násilí, právní a sociální definice se odlišují. Pro trestněprávní pojetí musí domácí násilí vykazovat stupeň nebezpečnosti trestného činu. Toto pravidlo však v kontextu sociální práce neplatí. V sociální práci jsou naopak jako domácí násilí označovány i jeho měkčí podoby s tím, že intervence raných stádií zabraňuje dalšímu nárůstu zneužívání. „*Ať už výzkum ukazuje cokoli, a nezávisle na tom, jak experti vysvětlují násilí a zneužívání v intimních vztazích, pro sociální práci neexistuje žádná hladina zneužívání, která by mohla být nahlížena jako nevýznamná a akceptovatelná.*“⁹

- **Podle tzv. primární oběti domácího násilí**

I zde se definice různí. Dle tohoto hlediska lze definice domácího násilí rozdělit do dvou skupin. První skupina vnímá domácí násilí v první řadě jako násilí mezi partnery. Druhá definice domácího násilí zahrnuje i týrání a zneužívání dětí, seniorů a další varianty transgeneračního násilí. Násilnou osobou i ohroženou osobou tedy nemusí být pouze partneři v intimních vztazích, ale kterýkoli člen

---

9 SHIPWAY, L. *Domestic violence. A handbook for health professionals.* 2004, str. 15.

rodiny. Toto širší pojetí domácího násilí reprezentuje současný většinový trend, který se prosazuje v právních, kriminologických i společenskovedních definicích domácího násilí.

- **Motivace (příčiny domácího násilí)**

Zde se definice liší v tom, zda se zakládají na deskriptivním přístupu a shrnují pouze popisné a pozorovatelné znaky domácího násilí, či se jedná o explicitní pojetí, které do svých definic vkládá i určité výkladové momenty, které se obvykle váží na představy o příčinách či motivaci k domácímu násilí. Domácí násilí je dle tohoto přístupu založeno na kontrole a moci zneužívání a týrání partnera či jiného člena rodiny. Explicitní přístup se objevuje ve většině feministických definic domácího násilí.

„Společným jednotícím znakem všech definic je zejména to, že považují výše uvedené druhy násilí za poměrně zvláštní, samostatný a složitý fenomén, jehož mimořádnost vyplývá nikoli z existence násilí jako takového, ale zejména z povahy subjektu, vůči kterému je toto násilí směřováno (oběťmi tohoto druhu násilí jsou v naprosté většině případy ženy) a za jakých psychologických okolností se tak děje (nerovnováha v mocenském rozložení sil mezi agresorem a jeho obětí atd.).“¹⁰

Domácí násilí je problém, který zasahuje do mnoha vědních disciplín. Dotýká se sociální práce, zasahuje do práva občanského, rodinného, přestupkového a policejního. Pokud není možné řešit domácí násilí některým z těchto institutů, nastupuje právo trestní. Jakožto komplexní problém vyžaduje problematika domácího násilí interdisciplinární přístup. Interdisciplinaritou se v tomto kontextu rozumí *„přenos poznatků mezi účastnickými institucemi, vzájemnou inspiraci a metodologickou provázanost.“¹¹*

Nejednotnost vymezení pojmu „domácí násilí“ je problematická a to hlavně proto, že při práci s domácím násilím, musí jednotlivé instituce a složky (policie, orgány sociálně-právní ochrany, sociální služby, atd.) kvůli evidenci a intervenci

---

10 HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 41.

11 STRÍLKOVA, P. – FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 2009, str. 12.

pracovat s maximálně přesně či jednoznačně definovaným problémem. Musí být způsobilé správně identifikovat výskyt domácího násilí, rozpoznat oběti a pachatele a následně správně aplikovat stanovené postupy intervence v rodině. Jedině pokud budou na řešení těchto případů nahlížet všechny složky shodně, mohou fungovat jako jednotný systém.

2.4 Typické znaky domácího násilí

I přes rozdíly v jednotlivých definicích termínu domácí násilí, existují určité základní významné indikátory, neboli charakteristické znaky, které domácí násilí vykazuje a na kterých se všechny definice bez rozdílu shodují. Ludmila Čírtková již v roce 2002 k určujícím a typickým znakům domácího násilí řadila především¹²:

- **Soukromí (místo, kde se dochází k partnerskému násilí)**

Agresor na svou oběť útočí v ústraní. Nejčastějším místem útoků je společný byt na soukromé půdě. Proto je oběť v průběhu napadání, ať už psychického, fyzického či sexuálního, vždy izolována od možností jakékoli pomoci zvenčí.

- **Opakování a postupný nárůst intenzity násilných incidentů**

Domácímu násilí obvykle předchází snaha izolovat partnera od ostatního sociálního okolí, omezovat jeho běžné kontakty s přáteli i známými, či je přímo zakazovat. Vlastní násilí pak začíná drobnějšími útoky na partnera, které má zaskočená oběť tendence omlouvat a hodnotit jako ojedinělé excesy. Útočník však intenzitu ataků stupňuje a zároveň zkracuje intervaly klidu.

- **Specifičnost příčin a kořenů domácího násilí**

Domácí násilí je specifické i po stránce motivace. Pohnutky domácího násilí jsou jiné než u běžného kriminálního násilí. Domácí agresor není kriminálník, ani se sám za takového nepokládá. Postrádá pocit, že by páchal něco špatného. Domácí

---

12 ČÍRTKOVÁ, L. *Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí* [online]. 2002 [cit. 03-02-2011]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2002/07/cirtkova.html>>.

násilí není instrumentální ani typicky afektivní.

Chování útočníka nelze vysvětlit ani působením tzv. situačních faktorů, protože vnější stresy jako je například nedostatek financí, provokace oběti či alkohol nemusejí hrát žádnou roli. S domácím násilím se často setkáváme i u materiálně dobře zajištěných rodin. Provokace ze strany oběti jsou prakticky vyloučeny, neboť se oběti domácího násilí vyznačují extrémní laskavostí způsobenou strachem z násilnického partnera. Oběť udělá vše proto, aby doma udržela co nejdéle klid. Alkoholu v domácím násilí je v současných studiích připisována spíše role katalyzátoru, ne příčiny násilného dění. Dle některých autorů se osoby mající potřebu ventilovat své agresivní sklony záměrně alkoholizují, protože opilost může posléze posloužit ke změkčení jejich odpovědnosti za spáchané násilí a chování násilníka bude vysvětlováno a omlouváno alkoholickým opojením.

V poslední době se odborná veřejnost při definování pojmu domácí násilí shoduje na čtyřech určitých a klíčových znacích. Aby byl skutek označen jako domácí násilí, musí být všechny níže uvedené znaky naplněny:

- **Opakování a dlouhodobost**

Domácí násilí má svůj vývoj. Často trvá velice dlouhou dobu. Začíná psychickým násilím, ke kterému se postupně přidává násilí fyzické. Jednotlivé intervaly útoků se zkracují. Nejedná se o jednorázový či ojedinělý incident.

- **Eskalace**

Domácí násilí většinou začíná psychickým násilím, ke kterému se postupně přidává násilí fyzické. Útoky útočníka směřují proti lidské důstojnosti, posléze se stupňují v podobě fyzických útoků proti zdraví či dokonce útoků proti životu.

- **Jasně role a nezpochybnitelné rozdělení rolí**

Domácí násilí se odehrává mezi blízkými osobami – manželi, partnery, rodiči, dětmi, prarodiči atd. Lze zde jasně rozlišit roli ohrožené a násilné osoby. Tyto role se nezaměňují. Domácí násilí není vzájemné napadání, hádky či rvačky

mezi partnery, kde se role násilné osoby a osoby ohrožené střídají.

- **Neverejnost**

K domácímu násilí dochází zpravidla beze svědků za „zavřenými dveřmi“, v soukromí společného obydlí, stranou společenské kontroly¹³.

2.5 Druhy a formy domácího násilí

Výrazy „*druhy*“ a „*formy*“ domácího násilí jsou autory často zaměňovány. Druhem domácího násilí se obvykle rozumí to, mezi jakou skupinou lidí se násilí odehrává. Jedná se o vymezení převážně pohlavím a příbuzenskými vztahy.

Formy domácího násilí se navzájem prolínají a zpravidla se nedějí izolovaně. Nejčastější formy jsou:¹⁴

- **Fyzické**

Jde o fyzické útoky, které s sebou nesou riziko poškození zdraví a v extrémních případech i přímé ohrožení života. Mezi projevy fyzického násilí patří např. Fackování, bití rukama nebo předměty, kopání, rdoušení, píchání ostrými předměty, řezání, pálení, svazování, trhání za vlasy, škrábání, ohrožování předměty nebo zbraněmi, kroucení rukou, odpírání jídla či spánku a jiné. Toto jednání zpravidla zanechává stopy v podobě modřin, jizev, popálenin, zlomenin, zaschlé krve apod.

- **Psychické**

Souvisí často s fyzickým násilím, ale může se odehrávat samostatně. Zahrnuje soustavné ponižování, hrubé nadávání, urážení, zneužívání, obviňování, zákazy, zesměšňování na veřejnosti, vyhrožování, zastrasování, využívání mocenských privilegií, ničení vlastnictví oběti zejména oblíbených věcí,

---

13 *Domácí násilí* [online]. 2007 [cit. 02-02-2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>>.

14 *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím, občanské sdružení Acorus* [online]. 2007 [cit. 02-02-2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.acorus.cz/cz/informace-o-domacim-nasili.html>>.

znevažování schopností ohrožené osoby.

- **Emocionální**

Zahrnuje soustavnou kontrolu toho, co oběť dělá a s kým se stýká. Jedná se o citové vydírání, které je orientováno na osoby, ke kterým má ohrožená osoba citový vztah (nejčastěji děti, rodiče, sourozenci, atd.), výhrůžky odebráním dětí, zahrnuje vyhrožování likvidací domácích zvířat, ničení věcí patřících do osobního vlastnictví ohrožené osoby či věcí, ke kterým má vztah a představují nenahraditelnou vzpomínku, např. fotografie, dárky od rodičů, zděděné předměty jako památka na předky apod.

- **Sexuální násilí**

Zahrnuje znásilnění, vynucování si sexuálního styku nebo sexuálních praktik proti vůli ohrožené osoby, sexuální napadání nebo napadání erotických částí těla, jednání s ohroženou osobou pouze jako se sexuálním objektem atd.

- **Sociální**

Zaměřuje se na sociální postavení a prostředí oběti. Zahrnuje izolování ohrožené osoby od ostatních lidí, zákazy kontaktu s přáteli i s rodinou s cílem oběť izolovat, zákaz telefonovat, dívat se na TV, zákaz vycházení z bytu, kontrola času, svým chováním odrazovat návštěvníka od dalších návštěv, doprovázení např. k lékaři, na úřady apod. Jako prostředku nátlaku na oběť jsou často využívány děti nebo jiné osoby. Sociální násilí zahrnuje také znemožňování oběti v sociálním prostředí.

- **Ekonomické**

Dotýká se základních potřeb ohrožené osoby, jako je jídlo, bydlení, ošacení apod. Oběti je omezován přístup k penězům. Vyznačuje se zákazem docházení do zaměstnání, nechávání se doprošovat o peníze, kontrolou vydávání peněz a požadování vyúčtování i nepatrných částek, odmítání financovat stravu, platit nájem, poskytovat ošacení, odebrání peněz, zatajování ekonomické situace pachatele a rodiny, znemožnění disponovat společným účtem, vynucování přepsání majetku apod.

2.6 Fáze domácího násilí

Domácí násilí nebývá aktem jednorázovým, spíše se jedná o cyklicky se opakující etapy, ale nevyskytuje se ve vztahu nepřetržitě, probíhá spíše v určitém cyklu. Jako první identifikovala určitý vzorec typický pro násilný vztah americká psychologka Lenore Walkerová ve své knize *The Battered Woman* (1979) a nazvala jej *cyklickou teorií násilí*. Walkerová v násilném vztahu rozlišuje tři fáze¹⁵:

V první fázi se nepravidelně objevují různé formy týrání. Tyto první projevy domácího násilí bývají nenápadné a většina obětí se je většinou snaží sama pro sebe zlehčovat a bagatelizovat. Někdy se za ně cítí i spoluodpovědná, obviňuje sama sebe a snaží se tím, že vyhoví ve všem násilníkovi. Oběť často nedokáže později přesně určit, co bylo tím prvním spouštěcím mechanismem a kdy vlastně násilí ve vztahu začalo. Délka tohoto období záleží zpravidla na tom, jak se oběť dokáže konfliktům vyhýbat a partnerovi ustupovat. Přestože se oběť v této fázi snaží být úslušná, uctívá a pečující, agresor bývá podrážděný, rozčilený a explozivní a oběť kritizuje. Narůstající napětí ve vztahu dříve nebo později jednou přeroste v nekontrolovaný výbuch násilí.

Druhá fáze bývá většinou velmi krátká. Agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním a dochází k propuknutí násilí. K incidentům dochází výhradně v soukromí, za zavřenými dveřmi. Propuknutí násilí je pro ženu naprosto nepředvídatelné. Je podmíněno buď vnějším faktorem, nebo momentálním psychickým stavem násilníka. Oběť se cítí naprosto bezmocná, bojí se a cítí vůči agresorovi zlobu.

Po incidentu následuje obvykle šok. Oba partneři se snaží čin nějak vysvětlit, často zlehčovat. Pokud se oběť odhodlá nahlásit domácí násilí na policii, děje se tak většinou v této fázi.

Poté následuje různě dlouhé období, v němž se násilník omlouvá a slibuje, že se už násilí nebude nikdy opakovat. Snaží se oběť získat projevy lásky

---

15 BURIÁNEK, J. *Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech*. 2006, str. 24.

a oddanosti, či dárky. Proto se tato fáze mnohdy poeticky označuje za „líbánkovou“. Oběti mají často tendenci slibům uvěřit. Mají naději, že se vztah urovná. Po určité době se ale pravidelně tato „idylická fáze znovu přehoupne do fáze nárůstu napětí.

Průběh každého vztahu, i projevů násilného jednání v něm, se liší. Výše uvedené fáze jsou však všem typům domácího násilí společné. Tato období bývají díky své cyklické podobě označovány také za „*kruh domácího násilí*“ nebo „*spirála násilí*“, přičemž v tomto názvu je zohledněna i vzrůstající intenzita týrání.

Některé publikace uvádějí rozdělení cyklu násilí i do 6 fází¹⁶:

1. *Fáze narůstající tenze* – u pachatele vzrůstá napětí, jeho chování se stává agresivnější
2. *Překlenovací fáze* – pachatel oběti vyhrožuje, zastrašuje ji. Oběť cítí, že je pod kontrolou pachatele, bojí se, je bezmocná.
3. *Fáze násilí* – dochází k explozi násilí
4. *Fáze výčitek svědomí/lítosti* – pachatel obvykle zlehčuje nebo popírá své jednání, odmítá za něj převzít zodpovědnost. Odpovědnost svaluje na oběť s tím, že ho vyprovokovala. Oběti mají tendence tomuto zdůvodňování věřit
5. *Přesvědčovací fáze* – pokud oběť partnera opustí po násilném incidentu, má pachatel snahu získat ji zpět. Zpočátku i zahrnuje příjemným chováním, dárky a sliby, že se již nebude násilí opakovat. Pokud oběť slibům nepodlehne, může pachatel použít i výhrůžky či další násilí. Pokud pachatel ztrácí kontrolu a moc, může se cítit bezmocný a oběti říkat, že bez ní nemůže žít nebo vyhrožovat sebevraždou. Mnoho obětí se pak vrací, protože se cítí potřebná.
6. *Fáze líbánek* – oběť se vrací, dochází k udobřování, krize a hrozba ukončení

---

16 MARVÁNOVÁ – VARGOVÁ, B. *Partnerské násilí*. 2008, str. 38.

násilného vztahu je zažehnána. Oběť se snaží zapomenout na bolest a ponížení, věří, že se nebude násilné jednání opakovat. Základní problém nevyváženosti vztahu se ale znovu objevuje a tak opětovně dochází k narůstání tenze.

S postupem času se mění poměr délek trvání jednotlivých fází. Většinou se zkracuje fáze „líbánek“ a prodlužuje fáze týrání a vytváření napětí. Neustálé střídání vlídného a milujícího chování s násilnými ataky udržuje oběť ve vztahu. Podporuje to její naděje, že partner své jednání změní a odrazuje ji od toho, aby od partnera odešla. Víra ve změnu chování partnera je někdy označována jako „*naučená naděje*“¹⁷.

Na druhou stranu střídání těchto jednotlivých fází nemotivuje ani násilného partnera k tomu, aby své jednání změnil. Začátek a konec jednotlivých etap je těžké předvídat. V každé z těchto fází je však prožívání a chování oběti i násilníka specifické. V některých případech se fáze „líbánek“ ve vztahu neobjevuje vůbec nebo minimálně.

2.7 Příčiny domácího násilí

Domácí násilí není nově vzniklým jevem. Přestože v poslední době se může zdát, že došlo k výraznému nárůstu násilí, je to způsobeno spíše zviditelnění celé problematiky a následným zvýšeným zájmem veřejnosti o ni. O násilí v rodině se začalo více hovořit díky aktivitám různých občanských sdružení až v devadesátých letech. A přestože je násilí velmi častou, ne-li nejrozšířenější formou násilného jednání vůbec¹⁸, do povědomí lidí se dostala až podstatně déle než otázka výskytu násilí na dětech. Předmětem zájmu vědců se postupně dostává zásadní otázka, co je vlastně příčinou domácího násilí.

2.7.1 Jednofaktorové teorie příčin domácího násilí

Fenoménem domácího násilí se zabývají výzkumníci již od šedesátých let

---

¹⁷ BURIÁNEK, J. *Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech*. 2006, str. 24.

¹⁸ ZAPLETAL, J. *Kriminologické aspekty „domácího násilí“*, Kriminalistika, 1997, č. 4, str. 318-325.

minulého století, kdy se zpočátku zaměřili především na hledání příčin zneužívání a týrání dětí v rodině. První koncepty popisovaly násilí v rámci rodiny a týrání blízkých osob z pozice psychopatologie, jako zřídka se vyskytující fenomén, typicky páchaný ze strany psychopatických jedinců.¹⁹ Toto vnímání v současnosti u veřejnosti stále ještě přetrvává. Je to způsobeno jednak tím, že se jednalo o první koncept, který se snažil celou problematiku uchopit, ale také z emocionálních důvodů. Je totiž těžké racionálně si vysvětlit, proč jsou blízkou osobou týrány ženy či bezbranné děti.

První pokusy vysvětlit příčiny domácího násilí byly původně založeny na jednofaktorových teoriích, které se většinou opíraly o rozbor ojedinělých případů. Nebyly tedy schopny vysvětlit celé široké spektrum jevové pestrosti domácího násilí. Tyto teorie lze rozdělit do tří skupin²⁰:

1. psychologické teorie

Psychologické teorie předpokládají, že příčiny týrání partnera jsou psychologického rázu, spočívají tedy v povahových zvláštnostech pachatele. Koncentrují se na psychiku agresora a svádějí příčiny domácího násilí například na alkoholické excesy nebo opakující se deprese. Později se psychologický přístup zaměřil také na oběti domácího násilí a snažil se identifikovat povahové zvláštnosti typické oběti domácího násilí.

2. biologicko – genetické teorie domácího násilí

Biologicko – genetické teorie domácího násilí zanikly velmi brzy. Ve svém výkladu se omezily pouze na obecné predispozice k agresivnímu jednání, nebyly schopny vysvětlit specifické situace s domácím násilím spjaté.

3. Sociologické teorie domácího násilí

Přínos sociologických teorií domácího násilí spočívá v tom, že přestaly na pachatele a oběti domácího násilí nahlížet jako na psychicky narušené osob.

---

19 PIKÁLKOVÁ, S. *Sociologické studie*, 2004, str. 17.

20 ČÍRTKOVÁ, L. *Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí* [online]. 2002 [cit. 03-02- 2011].

Dostupný z WWW:

<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2002/07/cirtkova.html>>.

Domácí násilí tyto teorie vnímají jako produkt mužské společnosti a zdroje násilí spatřují v sociostrukturálních jevech souvisejících se vznikem a uplatňováním moci a kontroly ve společnosti. Muži týrají své partnerky a uplatňují tak násilí jako prostředek k udržení či obnově jejich moci nad ženou.

2.7.2 Základní teoretické úrovně v současnosti

V současné době je domácí násilí zkoumáno ze tří hlavních obecných teoretických úrovní²¹:

1. Psychiatrický model

Tento model jako klíčové determinanty vzniku a rozvoje násilí v rodině zakládá osobností charakteristiky útočníka. Příčiny domácího násilí spatřuje v povahových zvláštностech pachatele – závislost na alkoholu či drogách, různé psychické poruchy, rozvrat charakteru atd. Některé přístupy v první řadě zdůrazňují osobnostní charakteristiky oběti.

2. Sociálně psychologický model

Sociálně – psychologický model je založen na zkoumání zákonitostí mezigeneračního přenosu vzorců násilného chování. Hlavní myšlenkou tohoto přístupu je, že příčiny násilí je možné nejlépe zkoumat prostřednictvím analýzy externích enviromentálních faktorů, které mají vliv na rodinu jako celek. Na základě tohoto přístupu jsou předmětem zájmu zkoumání hlavně oblasti jako je struktura rodiny, modely učení v rodině, stresové faktory v rodině atd.

3. Sociokulturní model

Tento přístup zkoumá domácí násilí z pozice sociálně-kulturních jevů a pojmů jako je nerovnost, kulturní normy a postoje společnosti k uspořádání rodinných vztahů a k násilí.

---

21 PIKÁLKOVÁ, S. *Sociologické studie*, 2004, str. 17.

2.7.3 Některé sociologické teorie vysvětlující násilí v rodině

Pro úplnost je vhodné zmínit také přehled nejdůležitějších sociologických teorií, které se pokoušejí vysvětlit vznik a rozvoj násilí v rodině²².

- **Teorie sociálního učení**

Vychází z toho, že je rodina primární sociální skupinou, kde dochází k osvojování rolí (manžela, rodiče, dítěte,...) a kde se děti učí, jak se mají vyrovnávat s různými druhy stresových situací. Mnohdy právě v rodině jedinec pozná zkušenost s agresivitou a násilím a „učí se“ nejen násilí užívat, ale také takové jednání ospravedlnit před ostatními.

- **Situační teorie**

Dle této teorie se násilí objevuje na základě dvou faktorů, kterým je strukturální stres a nedostatek vyrovnávacích mechanismů v rodině na straně jedné a na straně druhé kulturní normy dané společností, které se týkají užívání síly a násilí. Dle této teorie se jedinci učí užívat násilí jako prostředek vyrovnání se stresem.

- **Teorie zdrojů**

Předpokládá, že všechny sociální systémy, včetně rodiny, jsou založeny na existenci určité moci, v opačném případě hrozby moci. Čím více sociálními, personálními či ekonomickými zdroji jedinec disponuje, tím větší má moc a naopak. Málo zdrojů pak může vést k vyšší pravděpodobnosti užití síly či násilí v rodině. Příkladem může být muž s nízkým vzděláním a bez zaměstnání, který si chce své dominantní postavení v rodině udržet užitím násilí.

- **Teorie sociální směny**

Je postavena na předpokladu, že se domácí násilí řídí dle principu nákladů a zisků. Násilí jedinec užije, pokud „odměna“ za ně převyší „náklady“ s ním spojené. „Odměnou“ za domácí násilí je v tomto případě udržení sociální kontroly a moci, „náklady“ pak pravděpodobnost, že bude viník odhalen a hlavně potrestán.

---

²² PIKÁLKOVÁ, S. *Sociologické studie*, 2004, str. 17 – 19.

- **Sociobiologická teorie**

Je postavena na předpokladu, že je násilí na dětech výsledkem potenciálu reprodukčního úspěchu dětí a rodičovských investic. Muži investují do potomků, pouze pokud jsou si jisti otcovstvím. Děti, které nejsou genetickými potomky rodičů, tedy děti nevlastní či adoptované, nebo děti s nízkým reprodukčním potenciálem (děti mentálně retardované nebo fyzicky postižené) mají pak největší pravděpodobnost, že se stanou oběťmi domácího násilí.

- **Teorie feministická**

Zaměřuje se na násilí na ženách. Základní myšlenka feministických přístupů je to, že ekonomické a sociální procesy ve společnosti fungují tak, že podporují patriarchální uspořádání společnosti, což se projevuje ve všech společenských institucích, tedy i v rodině. To vede k podřadování žen. Domácí násilí je pak chápáno jako odraz této nerovnováhy ve vztahu.

Každý z těchto teoretických přístupů vyzdvihuje ale jen určité aspekty domácího násilí a opomíjí důležitost jiných, proto se do popředí zájmu odborníků dostává postupně interaktivní přístup.

2.7.4 Multifunkční teorie

V současné době převažují v bádání v oblasti domácího násilí tzv. multifunkční teorie. Násilí mezi intimními partnery chápou jako vícevrstevný fenomén, na jehož vzniku se podílí celý komplex faktorů.²³

Tou nejznámější teorií domácího násilí je teorie D. G. Duttona²⁴:

- **Makrosystémové příčiny**

Domácí násilí je ve společnosti podporováno převládající patriarchální hierarchií hodnot. Ta je založena na nadvládě mužů. Smýšlení patriarchální

---

23 STŘÍLKOVÁ, P. – FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*, 2009, str. 17.

24 ČÍRTKOVÁ, L. *Oběti domácího násilí*. Psychologie dnes, 2002, str. 14-16.

společnosti je postaveno na dvou hlavních myšlenkách:

1. společnost musí být hierarchicky uspořádaná
2. vůdčí roli v této hierarchii přísluší muži

Makrosystém tedy vytváří rámec, příznivé klima, které udržuje potenciál domácího násilí.²⁵

- **Ekosystémové příčiny**

Ekosystémem chápeme bezprostřední životní a sociální okolí jednotlivců. Jde o působení formálních a neformálních sociálních struktur, se kterými jedinec přichází ve svém životě do kontaktu. Ke zneužívání uvnitř rodiny přispívají faktory jako je nezaměstnanost, nízká vzdělanost, nízký příjem, atd.

- **Mikrosystémové příčiny**

Mikrosystémem je samotná rodina. Jednotliví členové rodiny se znají, navzájem se ovlivňují, znají své slabiny, dokáží odhadnout reakce na běžné i krizové situace. To jsou také rizikové situace, které mohou zvýšit náchylnost k propuknutí domácího násilí.

- **Ontogenetické příčiny**

Příčiny domácího násilí hledá v individuálních charakteristikách pachatele, oběti a jejich vzájemné interakce. Ontogenetická rovina se nejvíce přibližuje původním psychologickým teoriím domácího násilí.

---

25 ČÍRTKOVÁ, L. *Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí* [online]. 2002 [cit. 03-02-2011]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2002/07/cirtkova.html>>.

3. Osobnost oběti domácího násilí a její prožívání

V širším slova smyslu lze oběti násilí v rodině rozčlenit do následujících skupin²⁶:

- **Ženy**

Tvoří nejčastější skupinu obětí domácího násilí, a to až z 92 – 98%.

- **Děti**

Jsou spolu s ženami nejčastější skupinou, která se stává oběťmi násilí v rámci rodiny. V souvislosti s týranými dětmi se hovoří o syndromu CAN neboli syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte.

- **Muži**

To cílová skupina není velká, přesto však je velmi latentní, muži jsou oběťmi domácího násilí ve 2-5%. Muž málokdy otevřeně přizná, že je svojí ženou týrán. Obraz muže jako oběti je společensky nepřijatelný, vzbuzuje posměch.

- **Senioři**

Jedná se také o velmi latentní skupinu, která jen zřídka zveřejní násilí. Mezi seniory ve věku nad 65 let trpí domácím násilím 3 - 5% osob. Většinou se násilí na seniorech dopouštějí jejich děti, což je pro seniory velmi bolestné.

- **Zdravotně postižení**

Tato skupina obětí je téměř neznámá. Zveřejněny jsou pouze nejzávažnější případy, které se dostanou před soud a které zpravidla končí tragicky. Násilí páchané na postižených je skryté, neexistují žádné statistické údaje o jeho výskytu. Zdravotně postižení jsou velmi zranitelnou skupinou, protože jsou mnohdy odkázány na péči násilníka, a vzhledem ke svému handicapu se ne vždy dokáží účinně bránit.

---

²⁶ *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím, občanské sdružení Acorus* [online]. 2007 [cit. 02-02-2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.acorus.cz/cz/informace-o-domacim-nasili.html>>.

Jak bylo již výše uvedeno, nejčastější skupinu obětí domácího násilí tvoří ženy. „Už od sedmdesátých let se výzkumy ve světě zaměřily na osobnost týrané ženy a pokoušely se najít odpověď na otázku, jaká je žena, která se nechá bít, a na otázku, proč týraná žena od násilnického partnera neodejde. Dospěly k závěru, že neexistuje žádný konzistentní osobnostní profil, který by ženu predisponoval k tomu, aby se stala obětí ve vztahu.“²⁷ Obětí se může stát prakticky kdokoli.

Na budoucí fungování člověka v sociálním prostředí má velký vliv jeho vývoj. Při formování osobnosti hraje velkou roli rodina, do které se člověk narodí a ve které vyrůstá. Utváření mezilidských vztahů jsou odrazem vztahů mezi jednotlivými členy rodiny. „Tam, kde jsou rodinné vztahy narušené, kde dítě zažívá odmítání či týrání od svých nejbližších, nebo je svědkem násilí páchaném na jednom z rodičů, se vytváří předpoklad pro to, že v budoucnu bude mít problémy v partnerství a nedokáže fungovat v plnohodnotném rovnoprávném vztahu.“²⁸

Lidé, kteří mají z dětství zkušenost s citovou deprivací či týráním si v dospělosti často opakovaně volí nevhodné partnery opakující stejné vzorce chování, které zažili v dětství. Ženy, které nebyly přijaty od svých nejbližších a nepoznali tedy prožitek bezpodmínečného přijetí, mají snížené sebevědomí a nevěří si. Důsledkem toho je, že si často své partnery nevybírají samy, ale nechávají se vybrat a přijímají každého, kdo o ně projeví zájem a je na ně hodný. Svou hodnotu odvozují od toho, zda s někým chodí, žijí, nebo ne. Cítí se pak rovnocenné s ostatními. Takové vztahy jsou již od počátku založeny na nerovnoměrném rozložení pozic – jeden je dokonalý a druhý nedostačující. Tato asymetrie ve vztahu nahrává nerovnoměrnému rozdělení moci, což je znak, který se v domácím násilí vyskytuje vždy.

V domácím násilí proti sobě stojí na jedné straně bezvýhradná moc, na straně druhé absolutní bezmoc. Jeden z partnerů rozhoduje o všem, druhý se pouze podřizuje. Oběť násilí posléze přejímá názor, že důvodem nespokojenosti násilného partnera je její nevhodné chování a neschopnost, čímž násilníkovi přiznává právo

---

27 HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 64.

28 BEDNÁŘOVÁ, Z. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 2009, str. 15.

na násilné chování a oprávnění rozhodovat o jejím životě, případně životě jejich dětí.

3.1 Shodné charakteristiky v chování obětí domácího násilí

Není jednoduché poznat na ženě, že je týrána. Naprostá většina žen se za násilí v rodině stydí, popírá ho. Přesto jejich chování vykazuje určité shodné charakteristiky. Velmi často je možné u žen pozorovat podobné znaky, které se týkají: psychického stavu, vývoje v orientační rodině, verbálního i neverbálního projevu.²⁹

3.1.1 Psychický stav

Ludmila Čírtková v souvislosti s psychickým stavem obětí domácích násilí hovoří o syndromu týrané ženy, který definuje jako „*soubor specifických charakteristik a důsledků zneužívání, které vedou ke snížené schopnosti ženy efektivně reagovat na prožívané násilí*“³⁰ Veškeré příznaky rozděluje do tří kategorií³¹:

- příznaky posttraumatické stresové poruchy
- nucená bezmocnost
- sebezničující (neboli sebedestruktivní) reakce

Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatickou stresovou poruchou je označována zpožděná nebo protahovaná reakce na závažný stres nebo traumatickou událost. Hrozí u lidí, kteří zažili, pozorovali, případně byli vystaveni jedné nebo vícero událostem, které zahrnovaly vážné zranění nebo nebezpečí ublížení na zdraví vlastní nebo jiné osoby, případně skutečnou nebo hrozící smrt. Její příznaky jsou podobné, ať je oběť

---

29 BEDNÁŘOVÁ, Z. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 2009, str. 16.

30 *Help24* [online]. 2009 [cit. 23-02-2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.help24.cz/>>.

31 BEDNÁŘOVÁ, Z. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 2009, str. 16.

vystavena násilí v rodině nebo válečnému traumatu.

Projevy posttraumatické stresové poruchy (dále PTSP) se začali věnovat vážněji lékaři, kteří pečovali o veterány z 2. světové války. Systematičtější pozornost lékařů a vědků pak věnovali zkoumání prožitků lidí bojujících ve Vietnamu. Feministická hnutí pak upozornila na další skupinu lidí těžce postiženou traumatickou zkušeností. Jednalo se o ženy, které byly sexuálně týrány nebo zažily domácí násilí. U obětí domácího násilí je PTSP všeobecně velmi častá.

Příznaky spadající pod PTSP

Dlouhodobě týrané ženy je těžké oslovit, působí jako málo přístupné. Projevují malou účast na dění kolem sebe, vyznačují se sníženou dynamikou svých reakcí na podněty z okolí. Týrané ženy se nejsou schopny přirozeně chovat v situacích, kdy vůči nim někdo projevuje negativní emoce jako je vztek nebo zlost. Samy nejsou schopny tyto emoce spontánně ventilovat. Často se u nich projevuje takzvaná extrémní laskavost, a to zejména při kontaktu s autoritou, kdy projevují přehnanou vstřícnost a snahu vyhovět.³²

Naučená bezmocnost

Toto označení představuje výrazné snížení schopnosti oběti domácího násilí převzít vládu nad svým životem, rozhodovat se a za svá rozhodnutí nést zodpovědnost. Oběť domácího násilí nemá nad násilím žádnou kontrolu, nemůže ovlivnit ani jeho četnost, případně intenzitu. Osoba, která dlouhodobě domácí násilí zažívá, je vyčerpaná a již nemá sílu situaci změnit, rezignuje. Nevěří, že by ji někdo mohl pomoci situaci řešit.

K tomuto stavu oběti napomáhá její izolace. Oběť nemá možnost konfrontovat svoje prožívání situace s nestranným pohledem člověka. Postupně tak ztrácí cit proto, co je normální v chování v partnerském vztahu a co ne. Normou se pro ni stává násilí, které je dle tvrzení partnera – násilníka zasloužené. Oběť se „omezuje“ pouze na to, jak by se měla chovat, aby se násilí od partnera vyhnula. Toto úsilí však vyjde naprázdno, protože násilí startuje bez zjevných příčin. Týraná

---

32 *Help24* [online]. 2009 [cit. 23. 2. 2011]. Dostupné z WWW:

<http://www.help24.cz/index.php?page=clanky&view=obeti_domaciho_nasili

osoba postupně ztrácí respekt ke své vlastní osobě.

Sebezničující (neboli sebedestruktivní) reakce

Sebezničující (neboli sebedestruktivní) reakce jsou takové reakce obětí, které neodpovídají dané situaci a jsou okolím vnímány jako nelogické a nepochopitelné. Objevují se především u dlouhotrvajících týrání. Jedna z takových reakcí je označována termínem *Stockholmský syndrom*., *Tímto termínem jsou označovány dočasné projevy náklonnosti obětí vůči násilné osobě a vytvoření emocionální vazby oběti k násilníkovi*³³. Tento jev se objevuje u obětí týrání obecně, podobné projevy byly sledovány i u vězňů z koncentračních táborů za druhé světové války, politických vězňů, týraných dětí,... Poprvé byl Stockholmský syndrom popsán v roce 1974 při přepadení banky ve Stockholmu, kde byli při přepadení zajati jako rukojmí a drženi šest dnů v izolaci čtyři lidé. Za tuto dobu si vytvořili k lupičům takový specifický citový vztah, že své zachránce paradoxně vnímali jako přátele.

Tento syndrom se vyskytuje především tehdy, když je oběť vystavena silnému mocenskému působení násilníka, je izolována od okolního světa, cítí se ohrožená a je přesvědčená, že ze situace není úniku. Pokud se k ní osoba, která drží oběť v ohrožení, chová přechodně i laskavě, pak oběť získává naději, že pachatel není tak zlý a věří, že se změní. Tento jev se při práci s oběťmi domácího násilí projevuje v jejich výpovědích. Mají tendence násilníka omlouvat a veřejně hájit. Hovoří o tom, že svého násilného partnera chápou a rozumí příčinám jeho násilného chování.

Obdobně jako Stockholmský syndrom lze zařadit k sebezničujícím reakcím především následující jevy³⁴:

- **Popírání viny násilníka**

Oběť chování svého partnera omlouvá, hledá reálné okolnosti - např.

---

33 BEDNÁŘOVÁ, Z. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 2009, str. 17

34 STRÍLKOVÁ, P. – FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 2009, str. 22.

opilost, problémy v práci, konflikty s rodinnými příslušníky, ztráta zaměstnání, nemoc, nešťastné dětství nebo kamarádi.

- **Minimalizace následků**

Oběť minimalizuje skutečné následky, zlehčuje intenzitu napadení, bagatelizuje vážnost situace.

- **Popírání viktimizace**

Oběť popírá své zneužívání a nerada připouští pravé příčiny, tedy že jde o následky napadání, a to zejména u lékaře. Viditelná zranění popírají nebo zlehčují. Když se později rozhodnou svou situaci řešit, nikdo v okolí netuší, že se v rodině odehrávalo domácí násilí, protože o něm oběť nikdy nehovořila a ani neexistují žádné lékařské záznamy o zranění, při domácím násilí způsobené.

- **Odmítání možností záchrany**

Oběť popírá reálné možnosti záchrany, které vnímá jako nepoužitelné. Oběti bezmezně věří ve všemohoucnost svého násilného partnera, který ji v tomto vnímání podporuje a využívá ji. Domnívají se, že nikdo nedokáže jejich situaci pochopit a pomoci ji účinně řešit. Bojí se výhrůžek partnera, mezi které nejčastěji patří, že je partner připraví o děti nebo je nechá zbavit způsobilosti k právním úkonům.

Manipulace s realitou spočívá v tom, že si oběť vytváří svůj vlastní svět. V tomto jejím světě má i nelogické chování násilníka zdánlivě logické důvody. Oběť obviňuje sama sebe z podílu na incidentech a domnívá se, že násilí vyprovokovala a viní se ze selhání ve vztahu.

Oběti domácího násilí ve velké míře trpí depresemi a úzkostnými stavy. Prožité násilí postupně mění jejich citové vnímání. Oběti ztrácejí schopnost prožívat pozitivní emoce, neumí se radovat. Mezi nejčastější emoce, které prožívají, patří strach, úzkost, stud, pocity viny a bezmoci, zmatku a sebeobviňování. Často trpí také psychosomatickými onemocněními a objevují se u nich ekzémy, nechutenství, migrény, bolesti zařívacího ústrojí, žaludeční vředy, bolesti páteře,

astma atd. Mnohdy se objevují tendence ke zneužívání alkoholu a drog.

3.1.2 Vývoj v rodině

Člověk získává základní sociální zkušenost v rodině, do které se narodí. Zatímco funkční rodina poskytuje svému dítěti pocit bezpečí, jistoty a emoční podpory, vyrůstá-li dítě v nefunkčním systému, jehož součástí je domácí násilí, prožívají dětství v nejistotě a strachu. Násilné jednání se naučí přijímat jako normu. Rodiče, případně osoby, které tuto funkci zastávají, jsou velmi významní v procesu sociálního učení a identifikace. Dítě napodobuje chování svých rodičů. Pokud jeden rodič využívá násilí k získání moci a druhý rodiče se zcela podřizuje, předávají svému dítěti negativní vzor chování. Dítě přijímá násilí jako jednu z běžných variant sociálního učení.

Týrání či zneužívání, eventuelně přítomnost násilného chování v dětství je označována za jediný rizikový faktor predispozice k obětnímu chování.³⁵

Oběti domácího násilí často pocházejí z nefunkčních rodin. Zažívaly přímo domácí násilí, nebo byly jeho svědky. To se odrazilo i v jejich dospělém životě, v plnění partnerských a rodičovských rolí. Dívky, které se povětšinou identifikují po vzoru svých matek s rolí obětí, tolerují a přijímají násilí svého partnera. Opakují stejné vzorce chování jako jejich matky a vybírají si násilného partnera s podobnými násilnými projevy chování. V této souvislosti se hovoří o tzv. *transgeneračním přenosu vzorců chování*. Tyto ženy si jen velmi těžko utvářejí rovnocenný partnerský vztah.

Často si oběť nachází násilníka a přitom doufá, že se jí podaří změnit to, co se jí nezdařilo přeměnit u svých rodičů. Svůj protějšek vnímají jako hodného člověka, který je jen občas impulsivní a vznětlivý. Domnívá se, že jej svým jednáním změní. Zde platí pravidlo, že *„pokud člověk, který prožije určité trauma a toto trauma nezpracuje, má tendenci neustále opakovat stejné vzorce chování vedoucí k dalšímu pokračování traumatu, až do doby, než dojde k jeho vnitřnímu*

---

35 HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 64.

pochopení a zpracování.“³⁶

Žena vyrůstající v nefunkční rodině, vykazující od jejích jednotlivých členů sociálně patologické chování, jako dítě strádala. U těchto žen se v dospělosti objevuje nízké sebehodnocení, ale i problémy se zvládnutím rodičovské a partnerské role. Často mívají nízké vzdělání. Potýkají se proto s problémy nalezení vhodného zaměstnání a nemají si tak možnost zvýšit svou socioekonomickou úroveň. Velmi často jsou pak mnoho let závislé na sociální síti. Jsou nuceny řešit vícero problémů, které jim zamezují začlenění se do běžného života. Domácí násilí tvoří pouze jednu část v jejich multiproblémové situaci. Z jejich pohledu prožívají výraznější finanční problémy nebo ztrátu bydlení. Domácí násilí, které v dětství přijaly jako svou normu, proto nestojí v popředí jejich zájmu.

3.1.3 Verbální a neverbální projevy

Oběti domácího násilí se za svoji situaci stydí. Své problémy zamlčují nebo mají tendenci je bagatelizovat. Od lidí očekávají negativní reakce, vůči svému okolí jsou podezřívavé a nedůvěřivé. Se svým okolím obtížně navazují kontakt. Často neudržují oční kontakt, mají nezřetelnou mimiku, obličej bez výrazu a emocí, intonace hlasu je jednotvárná. Celý postoj těla vyjadřuje submisivnost v chování. Při osobním kontaktu tak často díky těmto projevům nepůsobí důvěryhodně. Pokud se k těmto příznakům přidají i symptomy posttraumatické stresové poruchy (zvýšená dráždivost, neadekvátní reakce atd.) mohou být pak lidmi hodnoceny negativně.

Motivy, proč žena svého násilného partnera neopustí, jsou rozličné a velmi individuální. Jak bylo výše uvedeno, mnohdy oběti doufají ve změnu násilníka a žijí v opakujícím se vzorci jednání, který je přenesen z dětství. V mnoha případech je důvodem setrvání ve vztahu prostě strach. K těm dalším patří například ekonomická závislost, ztráta bydlení, snaha zachovat kvůli dětem úplnou rodinu. V případě, že se jedná o dlouhodobé týrání, je prakticky nemožné, aby se z tohoto stavu oběť sama vymanila.

---

³⁶ HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 65.

Ženy prožívající domácí násilí prožívají velké dilema. Na jedné straně chtějí zachovat úplnou rodinu, na straně druhé chránit své psychické i fyzické zdraví a zdravý psychický vývoj svých dětí. Ženy se snaží udržet doma zdání, že se nic neděje. Pokud si děti všimnou znaků násilí – modřin, pláče, apod., vymýšlejí si přijatelná vysvětlení. Pokud jsou děti přítomny násilnému chování otce k matce, snaží se jeho jednání omluvit a nenarušit vztah dětí k otci. To však zapříčiňuje, že dítě neobdrží informaci o tom, že je třeba násilí odmítnout a že nikdo nemá právo se k druhému takto chovat. Může však dojít i k opačným problémům, kdy žena s dětmi své problémy probírá, ačkoli jejich věku neodpovídají. Svě děti pak pasuje do rolí „partnerů“, se kterými matka konzultuje celou situaci a vyžaduje od nich i pochopení. Mnohdy pak ve chvíli, kdy se matka rozhodne svou situaci řešit, děti najednou nechápou důvody, proč by měli z domova odejít a odchod odmítají. Pro ženy pak nastává neřešitelná situace. Často se z obavy ze ztráty svých dětí rozhodne ve vztahu setrvat.

Oběť, která se rozhodne odejít z násilného partnerského vztahu, prochází několika různými stádii³⁷:

- **Odmítání**

Oběti si často odmítají samy přiznat, že se jedná o problém. Roli zde sehrává zkušenost z dětství i nechuť být zařazena do kategorie obětí. Stydí se a nechtějí, aby se vědělo, co zažívají.

- **Sebeobviňování**

Napadaná oběť obviňuje sama sebe za prožívané násilí. K tomuto vnímání oběti přispívá nedostatek sebevědomí a přesvědčování okolí, že ona je viníkem.

- **Hledání pomoci**

Oběť chápe, že musí se svým problémem něco dělat a pokouší se hledat pomoc (svěří se blízké osobě, volá na krizovou linku nebo policii, osloví manželského poradce atd.).

---

37 HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 2004, str. 67.

- **Nerozhodnost**

Oběti se ke svému násilnému partnerovi z různých důvodů (vina za rozpad rodiny, strach z násilníka, výrazný pokles životní úrovně) často navrací. Potřebuje získat ujištění, že udělala vše, co bylo možné udělat. Návraty k násilnému partnerovi mohou být i často opakované, období mnohdy trvá i několik let.

- **Přijetí života bez násilí**

I po odchodu oběti z násilného vztahu trvá řadu let, než přestanou zažité události ovlivňovat její další život. Bez dlouhodobé podpory je pro oběti domácího násilí prakticky nemožné se s traumatem vyrovnat.

Jak již bylo výše řečeno, obětí domácího násilí se může stát prakticky každý z nás. Kromě násilí páchané mužem na ženě je však dalším převažujícím násilím páchané rodiči na dětech. S ohledem na tuto skutečnost je vhodné přiblížit také další pojem, a to Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte.

3.2 Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte

Tento syndrom byl definován Zdravotnickou komisí Rady Evropy v roce 1992 jako poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, jež je v dané společnosti hodnoceno jako nepřijatelné.³⁸

---

38 STŘÍLKOVÁ, Patricie – FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*, 2009, str. 22.

4. Pachatel domácího násilí

Na počátku partnerského vztahu je těžké poznat rizikové chování, které by se později mohlo rozvinout v domácí násilí. Většina žen je zamilovaná, proto možné varovné signály, které by na partnerovy násilnické sklony mohly poukazovat, nevidí anebo doufá, že jejich vzájemná láska vše překlene. Velmi často se však tyto projevy s postupem času stupňují.

Mezi varovné signály, které poukazují na možné nebezpečí, patří³⁹:

- **Nadměrná naléhavost**

Jedná se o případy, kdy partner brzy nutí ženu, aby se s ním zasnoubila, měla děti atd.

- **Velká dominance ve vztahu**

Partner má tendence rozhodovat o věcech, které se týkají obou partnerů, příp. s odůvodněním, že to myslí dobře, rozhoduje o věcech druhého partnera.

- **Vnímání žen jako méněhodnotných bytostí nebo pohrdavý vztah k ženám**

Partner neuznává ženy jako rovnoprávné partnerky, mluví o nich pohrdavě a vyvyšuje se nad ně.

- **Narcistické zaměření osobnosti**

Partner dává najevo svou jedinečnost a výjimečnost, povyšuje se nad ostatními.

- **Extrémní polohy vztahu k vlastní matce**

Partner svou matku buď bezmezně miluje, nebo ji naopak pohrdá a vnímá jako podřadnou bytost.

- **Nadměrná kontrola**

---

39 BEDNÁŘOVÁ, Z. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 2009, str. 22-23.

Partner chce o své ženě vědět vše z její minulosti i současnosti, musí mít neustálý přehled o tom, co dělá.

- **Snaha o pozvolnou izolaci od sociálních kontaktů**

Partner odsuzuje ženiny kontakty s rodinou či přáteli, kritizuje její zájmy, je nespokojený, že žena udržuje vztahy s jinými lidmi.

Kromě uvedených signálů se v různé míře objevuje i další chování, které se jeví jako rizikové. Patří mezi ně např. nadměrné požívání alkoholu, experimentování s drogami nebo užívání drog, špatná pověst partnera nebo jeho přátel, rizikové chování, obdiv k síle a moci, chování vymykající se v některém aspektu normě nebo manipulativní jednání.

O tom, jaké podoby má násilná osoba se dozvídáme z výpovědí obětí domácího násilí, ze zkušeností různých poradenských zařízení i nejrůznějších průzkumů. Všechny se však shodují na tom, že nejčastějším pachatelem domácího násilí v našich sociokulturních podmínkách je muž. V minulosti rozšířený názor, že je násilníkem člověk primitivní, nevzdělaný, pocházející z nižších společenských vrstev je mylný. Domácí násilí postihuje všechny socioekonomické i vzdělanostní vrstvy populace. Pachateli domácího násilí jsou i lidé vysokoškolsky vzdělaní, lidé tzv. „dvojitá tvář“, kteří navenek vystupují jako sympatičtí, důvěryhodní, těšící se ve společnosti dobré pověsti. Vůči své partnerce jsou však násilní a bezohlední. Proto je těžké pachatele domácího násilí kategorizovat. Lze pouze rámcově popsat určité typy osob, které se násilného jednání dopouštějí.

4.1 Typologie pachatelů domácího násilí

Diagnostika osobnosti pachatelů domácího násilí se potýká s řadou metodologických problémů. Přesto ale vzniklo několik studií, které rozdělují agresory například podle jejich sociálního ukotvení nebo dle příčin, proč agresori násilí použijí.⁴⁰

---

40 MARVÁNKOVÁ – VARGOVÁ, Branislava, *Partnerské násilí*, 2008, str.119.

Dle výpovědí obětí (žen) byla vytvořena následující typologie osobnosti pachatele partnerského násilí, která definuje dva základní typy násilníků⁴¹:

1. Emocionálně reaktivní typ

Emocionálně reaktivní typ je velmi častý. Zahrnuje lidi s nízkým vzděláním, zvýšenou impulzivitou a sníženou mírou volných vlastností. Tito lidé jsou velmi citliví na kritiku, jsou velmi vznětliví. Nejsou schopni kontrolovat své chování a ovládat své emoce, což je činí velmi nebezpečnými. Snadno se nechají vyprovokovat a násilí používají vůči komukoli bez ohledu na to, zda se jedná o ženu či dítě.

2. Instrumentální typ

Instrumentálním typem násilníka je člověk, který má vyšší vzdělání a na veřejnosti působí jako velmi laskavý a ohleduplný. Tuto polohu však může vzápětí vystřídat hrubé chování. Jedná se o člověka „dvojí tváře“, který své jednání dokáže dle potřeby ovládat. Násilí používá pouze proti své partnerce, případně členům rodiny, mezi přáteli a v zaměstnání bývá velmi vyhledávaným a zábavným společníkem. Je sebevědomý, jedná chladně a racionálně. Násilí používá jako nástroj k upevnění své pozice, má potřebu mít neomezenou moc a ovládat druhé. Se svou obětí jedná bez soucitu, jeho cílem je jí ublížit.

Někdy se mezi pachateli domácího násilí objevuje také typ násilníka nadměrně kontrolujícího své agresivní impulzy. V tomto případě se jedná o člověka, který potlačuje nutkání k agresivní reakci. Své negativní emoce však nedokáže vhodným způsobem odreagovat. Tyto negativní emoce se v něm dlouho hromadí až do situace, kdy již není schopen v sobě nahromaděné emoce dále držet a vybuchne. Tato agrese je nečekaná a velmi silná, oběť je proto útokem velmi zaskočena. Po skončení agrese se tento typ násilníka vrací ke svému původnímu jednání a za své předešlé násilnické chování se stydí a omlouvám. Stejně jako instrumentální typ násilníka je mužem dvojí tváře.

Velmi zřídka je násilnou osobou sadisticky zaměřený jedinec.

---

41 BEDNÁŘOVÁ, Z. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 2009, str. 24.

Tam, kde má jedinec k násilí sklony, může agresivní chování spustit alkohol nebo drogy. Člověk pak ztrácí zábrany. Na druhou stranu násilníkovi může požití alkoholu nebo zneužití drog následně posloužit jako alibi, které jeho násilné chování ospravedlňuje.

Mnohdy partner nebyl primárně agresivní, vlivem nepříznivých událostí své chování změnil. Tuto negativní změnu mohla zapříčinit nemoc, negativní životní situace – ztráta zaměstnání, vysoké dluhy, atd. Agrese vůči partnerovi je pak způsobena neschopností sebeovládání, ztrátou schopnosti řešit vzniklé problémy sociálně přijatelným způsobem.

Důležitý vliv na rozvoj domácího násilí má prostředí, ve kterém násilník vyrůstal. Agresivní jednání se rozvíjí nápodobou. Pokud dítě vyrůstá v rodině, kde je agrese běžnou součástí komunikace, postupem času se naučí chápat násilí jako způsob jednání, kterým může dosáhnout svých požadavků a potřeb. Děti pak přebírají násilné vzorce chování a nechápou, že dělají něco, co není v souladu se společenskými normami. V tomto případě se jedná také o již zmiňovaný *transgenerační přenos násilných vzorců chování*.⁴²

Jedním z důležitých indikátorů domácího násilí je manipulace s realitou. Pachatelé domácího násilí jsou často velmi zdatní manipulátoři. Vyznačují se tím, že v komunikaci s druhým člověkem sledují jiné cíle, než otevřeně přiznávají. K charakteristickým znakům vztahového manipulátora patří přenášení odpovědnosti za své jednání na druhé, navozování pocitu viny u ostatních lidí a odvolávání se na rodinné vztahy, přátelství, profesionální zodpovědnost, neurčité odpovědi, zpochybňování kvalit a schopností druhých, odněcování podezíravosti, skryté výhrůžky, nekritičnost, lhaní, atd.

Ve většině případů nejsou agresori schopni za své jednání převzít zodpovědnost. Příčinu svého násilnického jednání spatřují ve svém nejbližším jednání. Odmítají své jednání měnit a na svých násilnických sklonech za pomoci odborníka pracovat. Poradnu navštíví většinou pouze tehdy, pokud chtějí své

---

42 BEDNÁŘOVÁ, Z. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 2009, str. 26.

partnerce ukázat dobrou vůli a přinutit ji k návratu. Pokud se žena k násilníkovi vrátí, kontakt s odborníkem agresor ukončí.

5. Legislativní úprava před účinností zákona na ochranu před domácím násilím

Jak již bylo popsáno v předchozích kapitolách, je domácí násilí fenomén, který je znám dlouhá desetiletí, možná i staletí. V minulosti byl však tento jev chápán jako něco, do čeho nemá být společností zasahováno. Výjimkou byly pouze případy, kdy již byla oběť domácího násilí ohrožena na zdraví nebo životě. Postoj moderní společnosti je odlišný. Chápe nebezpečí domácího násilí, nejen z pohledu trestního práva, ale již jen proto, že může postihovat základní lidská práva, jako je důstojnost a soukromí a samozřejmě nedotknutelnost osoby včetně zachování života.⁴³

5.1 Situace před rokem 2004

V České republice nebyla situace v oblasti domácího násilí legislativně řešena až do nabytí účinnosti novely trestního zákona provedená zákonem č. 91/2004 Sb. Do změny právní úpravy bylo možné domácí násilí postihnout v ustanoveních trestního zákona:

- § 197a - trestný čin nebezpečné vyhrožování
- § 215 - trestný čin týrání svěřené osoby
- § 235 - trestný čin vydírání
- § 236 - trestný čin omezování osobní svobody
- § 237 - trestný čin útisk
- § 241 - znásilnění

Aplikace těchto ustanovení trestního zákona byla ale mnohdy velmi těžkopádná a na vyřešení dané situace nedostačovala. Domácí násilí vycházelo často najevo až v krajních případech. O trestný čin pachatele šlo pouze tehdy, pokud byla oběť v pracovní neschopnosti po dobu delší jak sedm dnů. K čemuž u obětí domácího násilí zpravidla nedocházelo. V praxi byl tak incident, který

---

⁴³ MATES, P. *Úkoly policie při řešení domácího násilí*. Právní rádce. 2009.

vykazoval znaky domácího násilí posuzován dle § 49 Zákona o přestupcích jako přestupek proti občanskému soužití.

5.2 Situace po novele trestního zákona provedené zákonem č.91/2004 Sb.

K zásadní změně došlo až s novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 91/2004 Sb., která nabyla účinnosti 1. 6. 2004. Do trestního zákona byl vložen § 215a upravující nový trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Za tento nový trestný čin umožňoval zákon uložit až tři roky vězení, ve třech případech – při páchání trestného činu na více osobách nebo po delší dobu anebo zvlášť surovým způsobem – dokonce vězení od dvou do osmi let.⁴⁴

Novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 91/2004 Sb. Byla poprvé výrazněji upravena situace v oblasti ochrany osob konkrétně před domácím násilím, proto byl právě tento trestný čin označován jako domácí násilí nebo v širším pojetí jako násilí v rodině. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně osob, které žijí s pachatelem ve společném bytě nebo domě, před domácím násilím. Osobou blízkou se dle § 89 odst. 8 trestního zákona rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner, jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní. Stejným způsobem definuje osobu blízkou i § 125 nového trestního zákoníku. Předmětem útoku je nejen osoba blízká, ale i jiná (například podnájemník, bývalá manželka) za podmínek, že žije s pachatelem ve společně obývaném bytě nebo domě. Pojmem dům a byt se pak rozumí nejen vlastní bezprostředně obývaný dům, ale i všechny uzavřené prostory, které tvoří příslušenství domu – jako jsou půda, sklep, ostatní vedlejší místnosti nebo uzavřený dvůr. Pod pojem byt je třeba zahrnout i obytné místnosti v zařízení určených k trvalému bydlení – místnosti ve svobodárnách, podnikových ubytovnách či penzionech.

---

44 CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí*. 2007, str. 78.

Týrání je zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společně obývaném bytě nebo domě, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří. U týrané osoby se nevyžaduje, aby u ní vznikly následky na zdraví, musí jít o jednání, které tato osoba považuje za těžké příkoří pro jeho krutost, bezohlednost a bolestivost. Může jít jak o zlé nakládání působením fyzických útrap (bytí rukou nebo za pomoci nějakého předmětu, kopání, pálení cigaretou atd.), ale i o zlé nakládání v oblasti psychické.

Novela trestního zákona provedená zákonem č. 91/2004 Sb., přinesla změny i ve vztahu k postihu násilí. Ochrana oběti domácího násilí byla zvýšena ustanovením § 34d trestního zákona. Dle tohoto ustanovení se za přitěžující okolnost považuje skutečnost, že pachatel spáchal trestný čin ke škodě osoby mladší patnácti let, těhotné, vážně nemocné, vysokého věku nebo nemohoucí.

Je třeba také zmínit trestný čin nepřekážení a neoznámení podle §167 a § 168 trestního zákona. Trestný čin týrání svěřené osoby dle § 215 trestního zákona byl zařazen do výčtu trestných činů, kterých se týká zákonem stanovená povinnost překazit či oznámit trestný čin.

Důležité je také připomenout ustanovení § 163 trestního řádu, které je průlomem do zásady legality a oficiality. V tomto ustanovení jsou taxativně uvedeny trestné činy, kde trestní stíhání pachatele možné pouze se souhlasem poškozeného. V případě domácího násilí, kdy je zřejmé, že by si pachatelé násilí na svých obětech mnohdy „ zpětvzetí souhlasu“ vynucovali, je podstatná skutečnost, že § 215a trestního zákona na souhlas poškozeného vázáno není.⁴⁵

5.3 Právní moc Policie ČR

Právní moc policistů dle zákona o policii účinném do 31. 12. 2008 byly v oblastech nabízených prostředků a možností ochrany před domácím násilím zcela

---

45 STŘÍLKOVÁ, P. -FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 2009, str. 28-33

neúčinné, o čemž svědčí výzkumy prováděné sociology, ale i šetření různých neziskových organizací zabývajících se problematikou domácího násilí. Dle této právní úpravy mohly represivní složky reagovat až ve chvíli, kdy bylo oběti závažně ublíženo na zdraví, popřípadě domácí násilí skončilo vraždou.

5.3.2 Výčet povinností a oprávnění Policie ČR a jejich úskalí v praxi ⁴⁶:

- § 6

Stanovil povinnost policie jednat se zajišťovaným pachatelem a obětí tak, aby jim v souvislosti se zákrokem nevznikla bezdůvodná újma, přiměřenost zásahu do práv a svobod.

V případech domácího násilí se ale objevovala spíše absence jakéhokoli aktivního zásahu ze strany policistů.

- § 7

Stanovil povinnost policisty provést veškerá nezbytná opatření, je-li páčán trestný čin, přestupek či existuje-li důvodné podezření z tohoto jednání.

Často bylo na trestné činy páchané v rámci domácího násilí nahlíženo jako na ryze soukromou záležitost.

- §12

Oprávnění policisty požadovat vysvětlení - to mohlo přispět k vyjasnění skutečností nezbytných pro následný trestní postih pachatele domácího násilí.

Existovala ale možnost odepřít podání vysvětlení, což mohla učinit osoba dopouštějící se domácího násilí, která tím mohla způsobit sama sobě nebezpečí trestního stíhání, ale i osoba pachateli blízká, v tomto případě oběť domácího násilí, která tak činila z obavy před dalším násilím.

- §14

Institut zajištění – policisté mohli zajistit pachatele na dobu 24 hodin. Během této doby mohla osoba ohrožená domácím násilím vyřešit základní

---

46 STŘÍLKOVÁ, P. -FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 2009, str. 34.

problém, kterým je potřeba dostat se z dosahu násilné osoby.

V praxi se ale policisté snažili spíše nastolit v rodině smír formou domluvy, o které se nevedla žádná evidence. Ve výsledku po takové intervenci zůstávala ohrožená osoba i nadále v dosahu osoby násilné, což často vedlo po odchodu policisty ještě k agresivnějším atakům vůči oběti.

K dalším ustanovením starého zákona o policii, která bylo možné použít v souvislosti s řešením případů domácího násilí, byly:

§ 16 - oprávnění k omezení pohybu agresivních osob

§ 17 - oprávnění odebrat zbraň

§ 21 - oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor

§ 38 - donucovací prostředky

§ 39 - použití zbraně

Praxe bohužel ukázala, že z různých důvodů nebyla tato ustanovení zákona až na výjimky využívána. Policisté, stejně jako většina společnosti se mylně domnívali, že domácí násilí je problémem soukromé povahy, který se má řešit za „zavřenými dveřmi“ a tato jejich přesvědčení jim často zabraňovala v adekvátních reakcích.

K dalším častým příčinám vedoucím k nevyžití nabízených výše zmiňovaných ustanovení patřila neexistence metodických pokynů, které by policistům pomáhaly zvládnout obtížné situace a zároveň je svými instrukcemi zavazovaly k jasnému postupu. S tím souvisí i časté nevhodné chování policistů, které osoby ohrožené domácím násilím odrazovalo k další snaze svůj problém řešit.

Prvním krokem k efektivnější policejní intervenci se stal až Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR ze dne 10. září 2004, který upravuje postup při zásazích proti domácímu násilí, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí. Tento pokyn měl přispět hlavně k zamezení opakování fyzického násilí ve společném bydlišti.

6. Zákon na ochranu domácího násilí

Zákon na ochranu domácího násilí nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007 a představoval průlom v oblasti ochrany obětí domácího násilí. Prostřednictvím tohoto zákona se novelizují další zákony. Tato právní úprava je postavena na intervenci do násilného vztahu prostřednictvím nového institutu vykázání na třech pilířích, které jsou vzájemně propojeny⁴⁷:

- Policie ČR
- Intervenční centrum
- Soudy

Policie České republiky

Policejní zásah se uskuteční buď na žádost samotné ohrožené osoby, jejích rodinných příslušníků nebo jiných osob, příp. institucí. Cílem intervence je zastavit aktuální násilí v rodině, resp. ve společném obydlí, pokud k němu dochází, a to formou vykázání násilné osoby.

Intervenční centrum

Úkolem intervenčních center je kontrola dodržování povinností, které byly násilné osobě uloženy při vykázání a hlavně v následné péči o ohroženou osobu, která spočívá v pomoci psychologické, sociální i právní.

Soudy

Ohrožená osoba se může obrátit na soud, a to především s žádostí o vydání předběžného opatření, na jehož základě je ten, kdo ohrožuje tuto osobu, nucen opustit byt a bezprostřední okolí a ve stanovené době se do takto opuštěného místa nevracet. V rámci občanskoprávního řešení situace se dále předpokládá, že bude ohrožená osoba sama iniciovat řízení ve věci samé, zejména pokud jde o rozvod manželství, vypořádání společného jmění manželů, úprava styku s nezletilými dětmi atd.

---

⁴⁷ VITOUŠOVÁ, P. – VEDRA, V. *Domácí násilí*. 2009, str. 4.

6.1 Změny provedené na ochranu domácího násilí

• Změny provedené v občanském soudním řádu

Do Zákona č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů byl doplněn § 76b, který obsahuje nové předběžné opatření, kterým, jestliže je jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem (dále jen "společné obydlí"), jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupoval, nebo aby se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.⁴⁸

Toto předběžné opatření trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Tato doba může být na návrh prodloužena a to s ohledem na charakter podaného návrhu na zahájení řízení (např. návrh na rozvod, návrh na zahájení řízení o úpravě poměrů k nezletilým dětem atd.), majetkové či jiné poměry účastníků včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti. Předběžné opatření však zanikne nejpozději uplynutím doby jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.⁴⁹

V § 273b je pak upraven samotný výkon rozhodnutí vykázání ze společného obydlí a nenavázání kontaktů s obviněným.⁵⁰

• Změny provedené v trestním zákoně

V Zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník došlo ke změně ustanovení § 171 upravující maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. Nesplnění povinností uložených policejním orgánem při vykázání násilné osoby nebo soudem v rámci předběžného opatření má za následek naplnění znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu. Cílem této úpravy je hlavně preventivně působit na potencionálního

---

48 Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 Občanský soudní řád [online]. Dostupný z WWW: <<http://zakonik.net/obcansky-soudni-rad/je-li-jednanim-ucastnika-proti-kteremu-nav.html>>.

49 Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 Občanský soudní řád [online]. Dostupný z WWW: <<http://zakonik.net/obcansky-soudni-rad/je-li-jednanim-ucastnika-proti-kteremu-nav.html>>.

50 Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 Občanský soudní řád [online]. Dostupný z WWW: <<http://zakonik.net/obcansky-soudni-rad/vykon-rozhodnuti-o-vykazani-ze-spolecneho-o.html>>.

pachatele.⁵¹

- **Změny provedené v zákoně o sociálních službách**

V souladu s § 60a Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách poskytují intervenční centra osobě, která je ohrožená násilným chováním vykázané osoby, pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní intervenčního centra. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Tyto služby obsahují sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Služba poskytovaná formou pobytových služeb obsahuje dále poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy. Součástí služby, kterou poskytuje intervenční centrum je také zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.⁵²

- **Změny provedené v zákoně o Policii ČR**

Změnám v Zákoně o Policii České republiky bude podrobně věnována následující kapitola.

---

51 STŘÍLKOVÁ, P. - FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 2009, str. 39.

52 *Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách* [online]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb037-06.pdf>>.

7. Zákon o Policii ČR

Policie České republiky má při řešení problému domácího násilí v rodině mimořádně důležitou úlohu. Je jedinou institucí, která je dostatečně operativní k okamžitému řešení vzniklé situace, disponuje s relevantními informacemi a má dostatečné zkušenosti při řešení trestné činnosti.

Přijetím zákona na ochranu před domácím násilím dostala Policie České republiky oprávnění vykázat toho, kdo násilným chováním ohrožuje jinou osobu na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, z bytu, obydlí nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou, jakož i z jeho bezprostředního okolí.

Tato změna byla zavedena do Zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky účinného do 31. 12. 2008 a stala se také součástí nového zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky účinného od 1. 1. 2009, a to v hlavě sedmé, kde je institut vykázání upraven § 44 až § 47.

7.1 Institut vykázání

Institut vykázání má řešit zejména dlouhodobé konflikty mezi společně žijícími osobami. Mezi znaky domácího násilí patří trvání útoků a jejich postupná eskalace. Z této skutečnosti § 44 vychází a opravňuje policistu vykázat pachatele domácího násilí z bytu nebo z domu společně obývaného s osobou ohroženou domácím násilím (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí, a to v případě, že lze na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se vykázaná osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti ohrožené osoby.⁵³ Zda taková hrozba útoku skutečně existuje, musí vyhodnotit policista. Vychází přitom z toho, že již v minulosti byla chráněná osoba vystavena ataku. Vykázání nemá povahu sankce, má chránit ohroženou osobu před dalším násilným atakem.

---

⁵³ Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky [online]. Dostupný z WWW: <<http://mvcr.cz/soubor/sb091-08-pdf.aspx>>

7.1.1 Místní a časový rozsah vykázání

Policista je povinen přesně vymezit územní rozsah, na který se vykázání vztahuje, včetně rozsahu bezprostředního okolí společného obydlí, a to dle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené domácím násilím. Vymezení rozsahu území je tedy na zvážení policisty, který musí přihlížet k ochraně ohrožené osoby, přitom však respektovat zásadu nezbytné nutnosti, takže omezení by mělo být pouze v takovém rozsahu, který je potřebný k naplnění sledovaného cíle. Mělo by se co nejméně dotknout práv toho, vůči komu směřuje (viz § 47 zákona o policii).⁵⁴

Vykázání ze společného obydlí trvá po dobu 10 dnů počínaje dnem jeho provedení. Tato doba nemůže být v žádném případě zkrácena, a to ani se souhlasem ohrožené osoby. V tomto znění se mimo jiné odráží i zahraniční zkušenosti, které potvrzují, že oběť domácího násilí může podlehnout nátlaku útočníka nebo rodiny a ze svého rozhodnutí situaci řešit ustoupí, čímž by se smysl vykázání zmařil. Lhůta se počítá od chvíle, kdy bylo vykázání prohlášeno (viz § 44 odst. 4 zákona o policii). Pokud je v průběhu trvání vykázání podán návrh k soudu na vydání předběžného opatření dle § 76b občanského soudního řádu, doba vykázání se prodlužuje až do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o návrhu na vydání předběžného opatření.

7.1.2 Vykázání jako faktický úkon

V minulosti, před novou právní úpravou Zákona o Policii ČR, bylo vykázání pojato jako správní rozhodnutí, ale reálně mělo povahu faktického pokynu, které se děje ústně vůči vykazované i ohrožené osobě, proto v novém Zákoně o Policii ČR došlo ke změně (§ 44 odst. 3 zákona o policii). V současnosti má tedy vykázání charakter opatření (stejně jako například zadržení pachatele), což pro policisty znamená výrazné administrativní ulehčení. Pokud by se však vykazovaná osoba odmítala podřídit, mohl by policista použít i donucovací prostředky.

---

⁵⁴ MATES, Pavel. *Úkoly policie při řešení domácího násilí*. Právní rádce. 2009.

Vykázání policista oznamuje vykázané i ohrožené osobě ústně, a to přímo v místě jejich společného obydlí, z něhož je pachatel domácího násilí vykazován. O vykázání vyhotovuje policista potvrzení, které předá proti podpisu vykázané i ohrožené osobě. V tomto potvrzení je uvedeno vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, uvedení totožnosti vykázané osoby a osoby ohrožené domácím násilím, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby a adresu útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání.

Pokud vykázaná osoba nebo osoba ohrožená osoba odmítne potvrzení o vykázání převzít nebo písemně potvrdit jeho převzetí, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu. Policista je oprávněn vykázat pachatele domácího násilí ze společného obydlí i v jeho nepřítomnosti. Jedná se o situace, kdy se buď po svém činu vzdálí, nebo jej spáchala bez přímého kontaktu s ohroženou osobou – telefonicky či jiným komunikačním prostředkem. Není-li vykázaná osoba vykázání přítomna, poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním jí policista poskytne při prvním kontaktu. Policista této osobě předá potvrzení o vykázání, pokud je to možné. V opačném případě i poučí o možnosti převzít potvrzení o vykázání a kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie, jehož součástí je i údaj o adrese tohoto útvaru.

Při provádění úkonů souvisejících s vykázáním policista zajistí přítomnost nezúčastněné osoby, toto neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení. Nezúčastněnou osobou může být jiný policista, ani osoba, která má příbuzenský nebo jiný vztah k vykazované nebo chráněné osobě. V případech, ve kterých ve společném obydlí, v němž se vykázání provádí, žije nezletilé dítě, mohou být k provedení vykázání policistou přibráni také pracovníci místně příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

7.2 Oprávnění policie vstupu do společného obydlí

V případech domácího násilí má policie právo vstupu do společného obydlí. V souladu s § 40 zákona o Policii České republiky je policista oprávněn vstoupit i bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek

a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření za předpokladu, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti. Policista je za účelem vstupu do obydlí oprávněn obydlí otevřít nebo se do něj jiným způsobem zjednat přístup, a to v případě nutnosti i za použití síly.

Po vstupu do obydlí si policista vyžádá vysvětlení od pachatele, ohrožené osoby a svědků. Tyto osoby podají vysvětlení pokud možno odděleně. Policista při komunikaci s potencionálním pachatelem a ohroženou osobou použije otázky podle dotazníku SARA DN, který je povinen mít u sebe a s pomocí této metody poté vyhodnotí riziko pokračování útoků ze strany pachatele domácího násilí.

7.2.1 Diagnostická metoda SARA

Diagnostická metoda SARA (Spousal Assault Risk Assessment) vznikla v Kanadě a byla transformována pro práci policistů ve Švédsku, odkud je šířena do dalších zemí. Do České republiky přivezl tuto metodu Bílý kruh bezpečí, který získal oprávnění ji učit a také souhlas k pojmenování české verze „SARA DN“. Na základě strukturovaného odborného přístupu může proškolená osoba při jejím použití zjistit rizikové faktory a kvalifikovaně odhadnout riziko dalšího domácího násilí.

Tato metoda je určena především policistům, kteří se dostávají do prvního kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím, ale i pracovníkům všech sociálních služeb, které jsou v prvním kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím.

Proškolený uživatel metody SARA DN dokáže vyhodnotit aktuální situaci, odhadnout závažnost hrozby a přijmout opatření, která eliminují rizikovou situaci. Metoda SARA DN pomáhá policistům určit strategii řízení rizik, vyvažuje občas se vyskytující subjektivní pocity profesionálů, zlepšuje jednotnost rozhodnutí a přispívá k lepší mezioborové komunikaci.⁵⁵

---

⁵⁵ *DONA linka* [online]. Dostupné z WWW:

<http://donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.

7.3 Námitky vykazované osoby

Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázáním, může proti němu na místě podat námitky, které policista musí uvést v potvrzení o vykázání. O právu podat námitku musí policista vykazovanou osobu poučit při předávání potvrzení o vykázání. Zákon nestanoví, jaké náležitosti námitky mají mít. Měly by však být odůvodněné. Policista tyto námitky bez zbytečného odkladu předá krajskému ředitelství Policie ČR příslušnému dle místa vykázání. Vykázaná osoba může podat námitky také k příslušnému krajskému ředitelství Policie ČR písemně do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání. Shledá-li příslušné krajské ředitelství, že podmínky pro vykázání nebyly splněny, vykázání ukončí a o této skutečnosti vyrozumí ohroženou a vykázanou osobu bez zbytečného odkladu. Zákon tak důkladněji řeší situace, kdy násilník s vykázáním nesouhlasí. Vyřízení námitek se neděje rozhodnutím podle správního řádu, nýbrž neformálním sdělením.

7.4 Práva a povinnosti vykázané osoby

Pachatel domácího násilí, proti kterému vykázání směřuje, je na základě vykázání povinen:

- Opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání.
- Zdržet se vstupu do prostoru vymezeného policistou.
- Zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou.
- Vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.

Vykázaná osoba má právo:

- Vztít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před splněním povinnosti opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí.
- Vztít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci podle písmene a) a věci

nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání, toto právo lze uplatnit pouze jedenkrát a to v přítomnosti policisty. Policista o výkonu tohoto práva ohroženou osobu předem informuje.

- Ověřovat provedení vykázání zejména na čísle tísňového volání 158.
- Vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie.

Aby se předešlo případným problémům, policista předem informuje ohroženou osobu o úmyslu vykázané osoby vstoupit do společného obydlí za tímto účelem. Policista je u tohoto úkonu přítomen. Vykázané osobě dále poskytne informace o možnostech jejího ubytování po dobu vykázání a s tím související součinnost. Forma a způsob pomoci záleží vždy na poměrech vykazované osoby. Může se jednat například o poskytnutí seznamu vhodných ubytoven. Dále je vykázaná osoba poučena o svých právech a povinnostech a o dalším postupu v dané věci (viz § 45 zákona o policii).

7.5 Možnosti ohrožené osoby

Policista je povinen poskytnout ohrožené osobě, která zůstává ve společném obydlí, poučení o:

- Možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.
- Možnosti využít psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem domácího násilí, včetně pomoci intervenčních center.
- Následcích, které vyplývají z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázání přihlíží (viz § 46 zákona o policii).

7.6 Informační povinnosti Policie

O provedených úkonech a opatřeních spojených s vykazáním pachatele domácího násilí ze společného obydlí sepíše policista úřední záznam o vykazání, jehož kopie musí do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zaslat:

- Příslušnému intervenčnímu centru
- Místně příslušnému orgánu sociálně - právní ochrany, pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba. Místně příslušným orgánem sociálně-právní ochrany je v tomto případě obecní úřad obce s rozšířenou působností dle místa trvalého pobytu.
- Nově také okresnímu soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu. Ke změně v právní úpravě došlo z důvodu snahy získat pro soud předem co největší množství informací pro případy, kdy by byla ze strany vykázaného podána námitka.

Závazný pokyn policejního prezidenta č.200/2008, o provádění vykazání upravuje metodiku postupu policistů na místě činu, pro přijímání trestního oznámení v případech domácího násilí a základní úkony, které policista musí provést při oznámení incidentu se znaky domácího násilí a poté na místě, kde k incidentu došlo. V čl. 14 upravuje tento pokyn zpracování problematiky domácího násilí v informačním systému „Elektronické trestní řízení“ (ETŘ). Pro evidenci případů, které vykazují znaky domácího násilí, policisté používají elektronický úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí. Pokud došlo k vykazání násilné osoby, je z elektronicky vedeného úředního záznamu o incidentu se znaky domácího násilí vygenerován úřední záznam o vykazání.

7.7 Povinnosti Policie po provedení vykazání

Policista je ve lhůtě 3 dnů od vykazání povinen provést kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykazání. Kontrolu provádí

policista z moci úřední, chráněná osoba o ni žádat nemusí. Z doslovné dikce zákona vyplývá, že tak má učinit pouze jednou, je však třeba provádět ji tak často, aby bylo vykázání efektivní.⁵⁶ Pokud by vykázaná osoba v jakémkoli ohledu porušila podmínky vykázání, vystavila by se postihu za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 trestního zákoníku. V minulosti byla policie povinna kontrolovat také, zda podmínky vykázání dodržuje kromě násilné osoby i ohrožená osoba. Nový zákon o policii v tomto směru policii této povinnosti zbavuje. O veškerých provedených úkonech a opatřeních, která byla v souvislosti s provedeným vykázáním učiněna, musí policista sepsat úřední záznam.

7.8 Přítomnost nezletilého dítěte v případech domácího násilí

Ve většině případů je vykázání realizováno v rodinách s nezletilými dětmi. Pokud se ve společném bydlení zdržuje nezletilé dítě a hrozí nebezpečí, že by útoky ze strany pachatele domácího násilí mohly směřovat proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti dítěte, může být vykázání ze společného obydlí provedeno i na ochranu takto ohroženého dítěte s tím, že dítě bude uvedeno jako osoba ohrožená v potvrzení policisty o vykázání. Pokud bude dítě uvedeno jako ohrožená osoba v potvrzení o vykázání, bude na základě těchto skutečností platit pro vykázaného pachatele domácího násilí zákaz styku nebo navazování kontaktu s dítětem, a to i když bude vykázanou osobou rodič dítěte. Pokud nezletilé dítě není uvedeno v potvrzení o vykázání jako ohrožená osoba a toto dítě o provedení vykázání zůstává společně s ohroženou osobou ve společném obydlí, nesmí vykázaný rodič kontaktovat ohroženou osobu ani za účelem žádosti o poskytnutí informací o jejich společném dítěti ani za účelem zprostředkování styku s dítětem.

S žádostí o zprostředkování informací o dítěti nebo s žádostí o zprostředkování jiného kontaktu s dítětem se může vykázaný rodič obrátit na místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany.

Zákon o Policii České republiky nevyklučuje ani možnost, aby byl institut vykázání použit i vůči nezletilému dítěti jako pachateli domácího násilí. V takových

---

⁵⁶ MATES, P. *Úkoly policie při řešení domácího násilí*. Právní rádce. 2009.

případech, kdy je nezletilé dítě vykázáno ze společného obydlí, se nelze spokojit s tím, že by policista poskytl vykázanému dítěti informace o možnostech ubytování jako u dospělých vykázaných pachatelů domácího násilí. Je nezbytné, aby v návaznosti na provedené vykázání bylo zajištěno umístění vykázaného dítěte v jiném vhodném prostředí – u vhodné dospělé osoby (např. druhého rodiče, který nežije s rodinou) nebo v zařízení pro péči o děti (např. diagnostický ústav).

Policista musí za účelem zajištění dalšího umístění nezletilého dítěte bezodkladně kontaktovat pracovníky místně příslušného orgánu sociálně-právní ochrany, kteří dle konkrétní situace zprostředkují svěřeni vykázaného dítěte do péče vhodné fyzické osoby nebo zařízení, a to buď cestou dobrovolnou, nebo na základě předběžného opatření soudu.⁵⁷

---

57 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů OSPOD v případech domácího násilí* [online]. 2010. [cit. 20. 2. 2011]. Dostupné z WWW: http://mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf.

Závěr

Různé podoby násilí patří v různých společnostech k životu lidí, kteří žijí v blízkých vztazích, patrně již od nepaměti. Každá společnost ve svých právních normách odráží svůj systém hodnot, vztahů a zájmů, které upravuje. Ve svých právních úpravách cosi dovoluje, přikazuje, zakazuje nebo sankcionuje. Většina postupů proti násilí, které donedávna stát garantoval, byla vyladěna na násilí mezi cizími lidmi a na specifika domácího násilí neuměla mnohdy zareagovat. Mimořádnost fenoménu domácího násilí neplyne ani tak ze samotného násilí, ale spíše z toho, vůči komu a za jakých psychologických okolností je uplatňováno.

Až do šedesátých let svět věřil, že týrání a surové bití jsou extrémní jevy, které se vyskytují jen ve velmi problematických rodinách. Vlivem proměn společenského klimatu nejprve ve Spojených státech, později v Evropě dochází k postupnému rozkrytí problematiky domácího násilí. Násilí v rámci rodin začalo ztrácet význam rodinného tajemství, které by mělo být společností respektováno. Nebyla to změna snadná, bránilo ji mnoho předsudků a mýtů zažitých ve společnosti. Přesto se postupně otevřel prostor k šokujícímu poznání, že se násilí v rodinách vyskytuje často. Ukazuje se, že ve všech společenských vrstvách. Násilí tedy postupně začalo být označováno za problém, který má širší společenský význam a je třeba jej pojmenovat a začít řešit. Potřeba změny společenského klimatu je zřejmá nejen na úrovni mediální a legislativní ale i na úrovni rodinných vztahů a jednotlivců.

Po pádu totalitního režimu začala být domácímu násilí věnována pozornost i v České republice. Informovanost veřejnosti o domácím násilí se v posledních letech výrazně zvýšila a s postupným odtabuizováním problematiky domácího násilí získává postupně tento jev na naléhavosti. A tak konečně i Česká republika dospěla do situace, kdy začala hledat jasnou oficiální strategii pro řešení případů domácího násilí. Je totiž zřejmé, že společnost, která jednoznačně neodsuzuje násilí, nebo je toleruje, vlastně nepřímo používání násilí schvaluje. Stát tedy musí zaujmout vyhraněnou pozici proti násilí a tedy ve prospěch ohrožené osoby. Snahy o legislativní řešení tohoto problému se v minulosti zaměřovaly na doplnění

trestního zákona cestou jeho novelizace, a to buď pokusem definovat domácí násilí zařazením tohoto pojmu mezi přitěžující okolnosti či doplněním některé skutkové podstaty trestných činů v části zvláštní.

Hlavním cílem této práce bylo zamyslet se nad otázkou, zda jsou současná legislativní opatření účinná. Přijetím nového zákona na ochranu obětí domácího násilí, který umožňuje vykázní násilné osoby ze společného obydlí až na dobu deseti dnů, se otevírají nové možnosti řešení problematiky domácího násilí. Toto legislativní opatření na ochranu obětí domácího násilí je z tohoto pohledu bezpochyby důležitým předpokladem efektivní pomoci ohroženým osobám. Vytváří prostor pro vytvoření interdisciplinárního systému pomoci.

S účinností tohoto zákona policie v plném rozsahu převzala povinnost chránit oběť domácího násilí před útokem násilné osoby. Představuje nyní jakousi „bránu“, která nabírá případy domácího násilí, plní policejní úkoly směrem k oběti i agresorovi. Současně spolupracuje s dalšími články státní i nestátní sféry, které vstupují do komplexních strategií zaměřených na účinné řešení domácího násilí a spolu s nimi vytváří interdisciplinární systém pomoci.

Domácí násilí je problémem velmi složitým, funkčnost tohoto interdisciplinárního systému a správná aplikace zákonů v praxi si proto vyžaduje znalost psychologie oběti a pachatele a mechanismů, které udržují oběť v násilném vztahu, proto je velmi důležité vytvoření interních metodik, které pomohou při volbě optimálního postupu policistů v živých případech, a paralelně s tím i průběžné a povinné vzdělávací programy v problematice domácího násilí nejen policistů, ale i pracovníků pomáhajících profesí, soudců a zdravotníků. Pokud by tento zákon nebyl správně uplatňován v praxi, vyšly by všechny dosavadní legislativní úpravy naprázdno.

Řešení problému domácího násilí nekončí přijetím zákona, na základě kterého lze efektivně potrestat toho, kdo se domácího násilí dopouští, a specifickými prostředky zabránit recidivě takového jednání. Chceme-li skutečně dále přispět k řešení problému domácího násilí, musíme se zajímat také o to, proč

tento negativní jev vzniká a za jakých okolností, mezi jakými osobami a jaké jsou možnosti předcházení vzniku domácího násilí.

Domácí násilí je komplexní problém, který si žádá interdisciplinární řešení. Úkolem společnosti je nyní hledat a vypracovat ucelený a diferencovaný systém opatření, který by byl schopen postihnout různé podoby a stupně domácího násilí. Dal šanci vztahům, kde ještě členové rodiny mají vůli k nápravě, a chránil by oběti v situacích, kde již udržení vztahů v rodině není možné.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BEDNÁŘOVÁ, Z., et al. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*, 1. vydání. Praha: Acorus, 2009, 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0
2. BURIÁNEK, J., et al., *Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Triton Praha/Kroměříž, 2006, 108 s. ISBN 80-7254-914-6.
3. CONWAYOVÁ, H. L. *Domácí násilí*. 2007, 1 vydání. Praha: Albatros nakladatelství, a. s., 2007, 158 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
4. ČÍRTKOVÁ, L. *Oběti domácího násilí*. *Psychologie dnes*, 2002, č. 1, 14-16 s.
5. HUŇKOVÁ, M. – VOŇKOVÁ, J., *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 1. vydání. Mimoň: Justiční akademie České republiky, 2004, 248 s.
6. MARVÁNOVÁ – VARGOVÁ, B. *Partnerské násilí*. 1. vydání. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2008, 159 s. ISBN 978-80-86131-76-4.
7. MATES, P. *Úkoly policie při řešení domácího násilí*. *Právní rádce*, 2009, roč. 17. č.1, 38-42 s. ISSN 1210-4817
8. PIKÁLKOVÁ, S., *Sociologické studie*, 1. vydání. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004, 152 s. ISBN 80-7330-054-0.
9. SHIPWAY, L. *Domestic violence. A handbook for health professionals*. 1. vydání. London: Routledge, 2004, 237 s. ISBN 0-415-28220-9
10. STRÍLKOVÁ, P. – FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Brno: KEY Publishing s.r.o., 2009, 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0.
11. VITOUŠOVÁ, P. – VEDRA, V. *Domácí násilí*. 1. vydání. Pardubice: BKB Pardubice, 2009, 12 s. ISBN 978-80-86284-82-8
12. ZAPLETAL, J. *Kriminologické aspekty „domácího násilí“*, *Kriminalistika*, 1997, č. 4, str. 318-325.

Elektronické zdroje

1. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů OSPOD v případech domácího násilí [online]. 2010. [cit. 20. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <http://mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf>.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí. Policista* [online]. 2002, č. 7. [cit. 3. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2002/07/cirtkova.html>>.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí. Kriminalistika* [online]. 2006, č. 3. [cit. 4. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>>.
4. Acorus, občanské sdružení, pomoc osobám ohroženým domácím násilím [online]. 2007 [cit. 2. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://acorus.cz/cz/informace-o-domacim-nasili.html>>.
5. *Domácí násilí* [online]. 2007 [cit. 2. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://domacinasili.cz/>>.
6. *Help24* [online]. 2009 [cit. 23. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://help24.cz/>>.
7. DONA linka [online]. 2009 [cit. 26. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://donalinka.cz/>>.
8. Československo. Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963 Občanský soudní řád. In Sběrka zákonů Československé socialistické republiky, 1963, částka 56. Dostupný z WWW: <<http://zakonik.net/obcansky-soudni-rad/>>.

9. Česko. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In Sbírka zákonů České republiky, 2008, částka 91, s. 4086-4115. Dostupný z WWW: <<http://mvcr.cz/soubor/sb091-08-pdf.aspx> > ISSN 1211-1244.

10. Česko. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In Sbírka zákonů České republiky, 2006, částka 35, s. 1257-89. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb037-06.pdf>> ISSN 1211-1244.